

2025

Kärsämäen
kunta

Perusopetus
ja lukio

KÄRSÄMÄEN KUNNAN OPISELUHUOLTOSUUNNITELMA

Käytössä 1.8.2025 alkaen

Hyväksytty Opetustoimen lautakunnassa . . . X§

Sisällys

KÄRSÄMÄEN KUNNAN OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMA	1
1 Opiskeluhuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhuoltopalvelut	4
1.1 Kärsämäen kunnan opiskeluhuoltopalveluiden organisaatio	5
1.2 Kouluterveydenhoitajan toiminta	8
1.3 Koulukuraattoritoiminta	8
1.4 Koulupsykologin palvelut	9
1.5 Yhteistyö sosiaalitoimen kanssa	9
1.6 Koulun ja oppilaitoksen toimintakulttuuri opiskeluhuollon tukena	11
2 Yhteisöllinen opiskeluhoolto ja sen toimintatavat	12
2.1 Koulukohtaisen opiskeluhoitoryhmän ja yksilökohtaisen moniammatillisen opiskeluhoitoryhmän toimintatavat ja käytännöt	13
2.1.1 Koulukohtaisen opiskeluhuollon järjestämisen yleiset toimintaperiaatteet Kärsämäen kunnassa	13
2.1.2 Moniammatillinen pedagoginen asiantuntijaryhmä	13
2.2 Yhteistyö koulun ulkopuolisten lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien tahojen kanssa yhteisöllisen opiskeluhuollon kehittämisessä	14
2.3 Yhteistyö oppilaan/opiskelijan ohjauksessa, koulutuksen siirtymävaiheissa sekä jatko- opintojen suunnittelussa	16
2.4 Yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisöjen hyvinvoinnin tarkastuksissa	17
2.5 Yhteistyö terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välillä	17
2.6 Järjestyssäännöt	18
2.7 Koulujen työrauhan edistämiseen pyrkivä toiminta	18
2.8 Poissaolojen seuraaminen, niistä ilmoittaminen ja niihin puuttuminen	19
2.8.1 Perusopetuksen oppilaan poissaolot	19
2.8.2 Lukion opiskelijan poissaolot	21
2.9 Tapaturmien ehkäiseminen sekä ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus	21
2.10 Tupakkatuotteiden, nikotiinipussien, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen	22
2.10.1 Päihteiden käytön ehkäiseminen	22
2.10.2 Päihteiden käyttöön puuttuminen perusopetuksessa	23
2.10.3 Päihteiden käyttöön puuttuminen lukiossa	24
2.11 Koulukuljetusten odotusaikoja ja turvallisuutta koskevat ohjeet	25
2.12 Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä	25
2.12.1 Väkivallan ja aggressiivisen käyttäytymisen ehkäiseminen ja siihen puuttuminen	25
2.12.2 Kiusaamisen ennaltaehkäiseminen ja siihen puuttuminen	26
2.12.3 Häirintä ja siihen puuttuminen	28
2.12.4 Suunnitelma oppilaiden/opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä, tiedottaminen ja kouluyhteisön henkilöstön, oppilaiden/opiskelijoiden ja huoltajien sekä yhteistyökumppanien perehdyttäminen ohjeisiin	29

2.12.5 Suunnitelman päivittäminen, toteutumisen seuranta sekä seurantaan liittyvä kirjaaminen ja arviointi	29
2.13 Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa	30
2.13.1 Kriisitilanteiden ehkäisy ja niihin varautuminen	30
2.13.2 Yhteistyö ja keskinäinen työn- ja vastuunjako	30
2.13.3 Psykososiaalinen tuki ja jälkihoito	30
2.13.4 Kriisisuunnitelmasta tiedottaminen, siihen perehdyttäminen ja toimintavalmiuksien harjoittelu sekä pelastus- ja kriisisuunnitelmien päivitys ja arviointi	30
3 Yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestäminen	31
3.1 Yhteistyö kouluterveydenhuollon laajoissa terveystarkastuksissa	31
3.2 Oppilaan sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestäminen koulussa	31
3.3 Yhteistyö oppilaskohtaisen tuen, joustavan perusopetuksen sekä sairaalaopetuksen yhteydessä	32
3.3.1 Yhteistyö oppilaskohtaisen tuen sekä sairaalaopetuksen yhteydessä	32
3.3.2 Yhteistyö joustavan perusopetuksen kanssa	33
3.4 Opiskeluhuollon tuki kurinpitorangeistuksen tai opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä	34
3.5 Yksilökohtaisen moniammatillisen opiskeluhoitoryhmän kokoaminen ja suostumuksen hankkiminen sekä ryhmän yhtenäiset menettelytavat yksittäistä oppilasta/opiskelijaa koskevan asian käsittelyssä	34
3.6 Oppilashuoltokertomusten laatiminen ja säilytys	34
3.6.1 Terveystarkastusten kirjaaminen	34
3.6.2 Oppilashuoltokertomuksen kirjaaminen	35
3.6.3 Opiskeluhoitokirja	36
3.7 Yhteistyö koulun ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa kuten nuorisotoimi, lastensuojelu, erikoissairaanhoito ja poliisi	36
4 Opiskeluhuollon yhteistyön järjestäminen oppilaiden/opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa	37
4.1 Oppilaan/opiskelijan ja huoltajan osallisuus yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhuollon suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa	37
4.2 Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhuollon periaatteista ja menettelytavoista tiedottaminen oppilaille, opiskelijoille, huoltajille ja yhteistyötahoille	37
5 Opiskeluhoitosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen	37

1 Opiskeluhuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhoitopalvelut

Opiskeluhuollolla tarkoitetaan opiskelijan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa oppilaitosyhteisössä. Opiskeluhoitoa on sekä perusopetuslaissa tarkoitettu oppilashuolto että lukiolaissa ja ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettu opiskelijahuolto.

Opiskeluhoitoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä koko oppilaitosyhteisöä tukevana yhteisöllisenä opiskeluhoitona. Lisäksi opiskelijoilla on oikeus yksilökohtaiseen opiskeluhoitoon siten kuin oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa säädetään.

Opiskeluhoitoon sisältyvät koulutuksen järjestäjän hyväksymän opetussuunnitelman mukainen opiskeluhoito sekä opiskeluhoollon palvelut, joita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut.

Opiskeluhoitoa toteutetaan opetustoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen monialaisena suunnitelmallisena yhteistyönä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa.

Opetuksen järjestäjän tulee asettaa opiskeluhoollon ohjausryhmä ja koulukohtaiset opiskeluhoitoryhmät. Yksittäistä oppilasta koskevat asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa asiantuntijaryhmässä. Jokaisella kolmella ryhmällä on omat tehtävät ja niiden perusteella määräytyvä kokoonpano. Kaikki opiskeluhoitoryhmät ovat monialaisia, mikä tarkoittaa, että ryhmässä on opetushenkilöstön lisäksi kouluterveydenhuoltoa, sekä psykologi- ja kuraattoripalveluja edustavia jäseniä sen mukaan kun käsiteltävä asia edellyttää.

Opiskeluhoollon ohjausryhmä vastaa opetuksen järjestäjäkohtaisen opiskeluhoollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Sille asetetut tehtävät voi hoitaa myös muu tehtävään soveltuva ryhmä. Ohjausryhmä voi olla kahden tai useamman opetuksen järjestäjän yhteinen. Sama ryhmä voi olla myös useamman koulutusmuodon yhteinen, jolloin ryhmästä käytetään nimitystä opiskeluhoollon ohjausryhmä.

Oppilashuollon ohjausryhmän tehtävänä Kärsämäellä on

- tietopohjan kokoaminen: Tietopohjan kokoamisen apuna voidaan käyttää esim. kouluterveyskyselyä, Ympäristön terveellisuuden ja opiskeluyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksia (ThL), joka 3. vuosi, OPH-THL- kyselyjä (perusopetus) sekä laajojen terveystarkastusten yhteenvetoja ym.
- suunnitelman laatiminen: tavoitteet, toimenpiteet
- opiskelijahuollon seuranta ja kehittäminen

Koulukohtainen opiskeluhoitoryhmä vastaa koulun opiskeluhoollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Sitä johtaa opetuksen järjestäjän nimeämä edustaja. Opetuksen järjestäjä ja opiskeluhoollon palveluja tuottavat tahot päättävät yhdessä ryhmän kokoonpanosta, tehtävistä ja toimintatavoista. Opiskeluhoitoryhmä voi tarvittaessa kuulla asiantuntijoita. Ryhmän keskeinen tehtävä on yhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen

sekä muun yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttaminen ja kehittäminen.

Yksilökohtainen opiskeluhoitoryhmä kootaan yksittäisen oppilaan, opiskelijan tai oppilas-/opiskelijaryhmän tuen tarpeen selvittämiseksi ja opiskeluhuollon palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän kokoaa se opetushenkilöstön tai opiskeluhuollon palveluiden edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu tai jolle tulee tieto tai huoli oppilaan tuen tarpeesta. Ryhmän monialainen kokoonpano perustuu tapauskohtaiseen harkintaan ja käsiteltävään asiaan. Ryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Asiantuntijoiden nimeäminen ryhmän jäseniksi ja muiden yhteistyötahojen tai oppilaiden läheisten osallistuminen ryhmän työskentelyyn edellyttää oppilaan/opiskelijan tai huoltajan suostumusta.

1.1 Kärsämäen kunnan opiskeluhoitopalveluiden organisaatio

Kärsämäen kunnassa on esi- ja perusopetuksen sekä lukion yhteinen opiskeluhuollon ohjausryhmä, jonka koollekutsujana toimii perusopetuksen ja lukion apulaisrehtori. Ohjausryhmä kokoontuu 2 kertaa lukuvuoden aikana. Ohjausryhmän tehtävä on vastata opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista.

Perusopetuksessa, johon Kärsämäen kunnassa kuuluu myös esiopetus, sekä Kärsämäen lukiossa ovat lisäksi koulukohtaiset opiskeluhoitoryhmät ja monialainen pedagoginen asiantuntijaryhmä. Koulukohtaisen opiskeluhoitoryhmän tehtävistä eroten pedagogisen asiantuntijaryhmän tehtävä on käsitellä pedagogiset asiakirjat sekä koulun pedagoginen kehittäminen ja opetussuunnitelmaan liittyvät asiat.

Monialaiset yksilökohtaiset opiskeluhoitoryhmät luodaan yksittäisen oppilaan, opiskelijan tai oppilas-/opiskelijaryhmän tuen tarpeen selvittämiseksi ja sen tehtäviin kuuluu opiskeluhuollon oppilasta/opiskelijaa tukevien palvelujen järjestäminen. Yksilökohtaiseen opiskelijahuitoryhmään kootaan oppilaan/opiskelijan ja/tai hänen edustajiensa kanssa neuvotellut jäsenet. Siitä kootaan niin monialainen, kun oppilaan/opiskelijan oppimisen tuen järjestämiseksi on tarpeellista.

OPISKELUHUOLLON OHJAUSRYHMÄ

Kuntakohtaiseen monialaiseen opiskeluhuollon ohjausryhmään on nimetty (Opltk § / 21.8.2025):

perhetyöntekijä, kouluterveydenhoitaja, mahdollisuuksien mukaan koululääkäri, koulukuraattori, koulupsykologi, sivistysjohtaja, perusopetuksen rehtori, lukion rehtori, perusopetuksen ja lukion apulaisrehtori, perusopetuksen ja lukion opinto-ohjaaja, yksi lukion opettaja, joka toimii ryhmänohjaajana, sekä yksi vaihtuva perusopetuksen opettaja

Ohjausryhmän kutsuu koolle perusopetuksen ja lukion yhteinen apulaisrehtori.

Kokoontuu kaksi kertaa lukuvuodessa.

Tehtävät:

- vastata opetuksen järjestäjäkohtaisen opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta; suunnitelman laatiminen: tavoitteet, toimenpiteet
- vastata opetuksen järjestäjäkohtaisen opiskeluhuollon yleisestä seurannasta,

- kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista.
- tietopohjan kokoaminen: Tietopohjan kokoamisen apuna voidaan käyttää esim. kouluterveyskyselyä, Ympäristön terveellisyyden ja opiskeluyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksia (ThL), joka 3. vuosi, OPH-THL-kyselyjä (perusopetus) sekä laajojen terveystarkastusten yhteenvetoja ym.
- opiskeluhuollon kokonaisuuden omavalvonta

PERUSOPETUKSEN JA LUKIO KOULUKOHTAISET OPISKELUHUOLTORYHMÄT

FROSTERUS	LUKIO
rehtori apulaisrehtori opinto-ohjaaja erityisopettaja kouluterveydenhoitaja koulukuraattori koulupsykologi yksi opettaja vanhempainyhdistyksen edustajat oppilaskunnan edustajat Kokoontuu 1 krt/jakso.	rehtori apulaisrehtori opinto-ohjaaja kouluterveydenhoitaja koulukuraattori ryhmänohjaajat opiskelijakunnan edustaja huoltajien edustaja Kokoontuu 2 krt syksyllä ja 2 krt keväällä

Tehtävät:

- koulun opiskeluhuollon suunnittelu, kehittäminen, toteuttaminen ja arviointi
- yhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttaminen ja kehittäminen

MONIAMMATILLINEN PEDAGOGINEN ASiantuntijaryhmä, FROSTERUS

rehtori
apulaisrehtori
opinto-ohjaaja (yläkoulu)
erityisopettaja
kouluterveydenhoitaja
koulukuraattori
koulupsykologi
yksi opettaja
erikseen kutsutut tarvittavat vierailevat muut henkilöt (esim. LO, LV, AO, huoltaja, asiantuntija)
Moniammatillinen pedagoginen asiantuntijaryhmä kokoontuu tarvittaessa klo 8.00-8.55 auditoriossa.

MONIAMMATILLINEN PEDAGOGINEN ASiantuntijaryhmä, LUKIO

rehtori
 apulaisrehtori
 opinto-ohjaaja (lukio)
 erityisopettaja
 kouluterveydenhoitaja
 koulukuraattori
 koulupsykologi
 erikseen kutsutut tarvittavat vierailevat muut henkilöt (esim. RO, AO, huoltaja, asiantuntija)

Tehtävät:

- oppilaan/opiskelijan tuen tason määrittely
- pedagoginen kehittäminen
- luokka-/ryhmätasolla oppilashuollollista koordinoitua (esim. työrauhaongelma, KIVA-seuranta)
- OPS-asiat; tekee OPS-muutoksiin liittyvää kommentointia ja päivittämistä omasta näkökulmastaan käsin

MONIAMMATILLINEN YKSILÖKOHTAINEN OPISKELUHUOLTORYHMÄ

- ryhmän monialainen kokoonpano perustuu tapauskohtaiseen harkintaan
- ryhmän kokoa se työntekijä, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu
- ryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön
- ryhmän jäsenillä on oltava oppilaan/opiskelijan ja tarvittaessa huoltajan kirjallinen suostumus

Kokoontuu kutsusta.

Tehtävät:

Opiskeluhuollossa:

- ryhmä kootaan yksittäisen oppilaan, opiskelijan tai oppilas-/opiskelijaryhmän tuen tarpeen selvittämiseksi ja opiskeluhuollon palvelujen järjestämiseksi
- järjestää opiskeluhuollon oppilasta/opiskelijaa tukevat palvelut
- oppilaan/opiskelijan runsaat poissaolot.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuessa:

- tuen vaiheiden valmistelu, arviointi ja seuranta

1.2 Kouluterveydenhoitajan toiminta

Kouluterveydenhuolto ja ehkäisevä suun terveydenhuolto perustuu valtioneuvoston asetukseen (338/2011, aik. 380 / 2009) ja siinä viitattuihin ohjeisiin ja suosituksiin. Kouluterveydenhuollon tavoitteena on tukea oppilaan/opiskelijan kasvua, kehitystä ja koulunkäyntiä sekä edistää hänen terveyttään sekä koko kouluyhteisön hyvinvointia yhteistyössä oppilaan/opiskelijan, vanhempien, opettajien ja muun opiskelijahuollon henkilöstön kanssa.

Kouluterveydenhuollossa terveydenhoitaja seuraa kasvuasi ja kehitystäsi. Terveystarkastus tehdään pääsääntöisesti joka vuosi. Terveysdenhoitajalle pääset omasta, huoltajan tai opettajan pyynnöstä, jos jotain huolta ilmenee. Terveysdenhoitajan kanssa voit keskustella oireistasi tai terveytesi liittyvistä asioista. Terveysdenhoitajalta saat kansalliseen rokotusohjelmaan kuuluvat rokotukset. Jos sinulla on pitkäaikaissairauksia tai tarvitset jatkotutkimuksia tai jatkohoitoa, kouluterveydenhoitaja ohjaa sinua eteenpäin. Kouluterveydenhoitaja ja koululääkäri tukevat huoltajia oppilaan/opiskelijan kasvatuksessa. Kouluterveydenhuolto vastaa osaltaan myös siitä, että koulu on terveellinen ja turvallinen paikka.

Kouluterveydenhuollon toteuttavat Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen kouluterveydenhoitaja, hammashoitola ja koululääkäri. Terveysdenhoitajan tavoittaa alakoulun alakäytävän terveydenhoitajan tiloista syksyisin ilmoitettavan aikataulun mukaisesti, sekä puhelimitse 044-4456919.

1.3 Koulukuraattoritoiminta

Kärsämäen perusopetuksessa ja lukiossa työskentelee Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen palkkaama osa-aikainen koulukuraattori. Kuraattoriin voi ottaa suoraan yhteyttä oppilas, opiskelija, huoltaja, luokanvalvoja, ryhmänohjaaja, opettaja, opinto-ohjaaja tai terveydenhoitaja. Ennen yhteydenottoa kuraattoriin, opettajan tai luokanvalvojan on kerrottava oppilaalle/opiskelijalle syy yhteydenottoon. Myös huoltajalle on pääsääntöisesti kerrottava yhteydenotosta, mikäli jokin muu laki tai oppilaan etu ei estä kertomista. Luokanvalvojan/ryhmänohjaajan tai opettajan olisi hyvä tehdä yhteydenotto kuraattoriin yhdessä oppilaan/opiskelijan kanssa. (OHL 16§)

Koulukuraattorin tehtävä on edistää koulu- ja opiskeluyhteisön hyvinvointia sekä yhteistyötä perheiden ja muiden oppilaan/opiskelijan läheisten kanssa sekä tukea oppilaiden oppimista ja hyvinvointia sekä sosiaalisia ja psyykkisiä valmiuksia. Kuraattori osallistuu sekä yhteisöllistä hyvinvointia lisäävään opiskeluhuoltoon että yksilöllistä tukea tarjoavaan opiskeluhuoltotyöskentelyyn. Jokaisella kärsämäkisellä esi- ja peruskoulun oppilaalla sekä Kärsämäen lukion opiskelijalla on oikeus kuraattoripalveluihin. Palvelu on oppilaalle ja opiskelijalle maksutonta.

Kuraattorin puoleen kannattaa kääntyä, jos

- o koulunkäynti on haasteellista tavalla tai toisella
- o kouluun on vaikea lähteä, opiskelumotivaatio on heikko ja poissaoloja alkaa tulla

- o on vaikea keskittyä mihinkään
- o mielen päällä on kavereihin, kotiin tai vapaa-aikaan liittyviä huolia
- o tulevaisuus ja tärkeät päätökset askarruttavat
- o on selittämätön paha olo, jota ei oikein itsekään ymmärrä
- o haluaa jutella mistä tahansa mieltä painavasta asiasta, isosta tai pienestä
- o ei oikein tiedä, kenen muun aikuisen puoleen voisit kääntyä

Kuraattorin ja oppilaan/opiskelijan väliset keskustelut ovat luottamuksellisia. Tarvittaessa oppilaan/opiskelijan kanssa sovitaan yhdessä, miten edetään tai kehen otetaan yhteyttä. Kuraattorin tavoittaa puhelimitse numerosta 044-4456851. Kuraattorin työhuone sijaitsee alakäytävällä lähellä opettajanhuonetta, myös siellä voi piipahtaa välituntisin varaamassa ajan.

1.4 Koulupsykologin palvelut

Koulupsykologi antaa neuvontaa ja ohjausta lapsen ja nuoren oppimiseen, kehitykseen ja kasvatukseen liittyvissä asioissa. Tarvittaessa hän tutkii huoltajan suostumuksella oppilaan/opiskelijan oppimisvalmiuksia sekä arvioi ja tukee oppilaan/opiskelijan tunne-elämää ja mielenterveyttä. Koulupsykologi voi arvioida erityisopetuksen ja muiden tukitoimien tarpeellisuutta sekä osallistua niiden suunnitteluun ja toteutukseen. Hän voi tarvittaessa ohjata muihin tutkimus-, hoito- ja kuntoutuspalveluihin. Koulupsykologin palvelua toteuttaa osa-aikaisena Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen koulupsykologi. Koulupsykologin tavoittaa numerosta 044-4457722.

1.5 Yhteistyö sosiaalitoimen kanssa

Yhteydenotto sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi

Lastensuojelulain 25§:n mukainen ilmoitusvelvollisuus voidaan toteuttaa salassapitosäännösten estämättä **yhdessä lapsen tai hänen vanhempiansa kanssa tehtynä sosiaalihuoltolain 35§:n mukaisena yhteydenottona tuen tarpeen arvioimiseksi** edellyttäen että

- 1) yhteydenotto tehdään viipymättä
- 2) yhteydenoton yhteydessä 25§:n 1 momentissa tarkoitettu ilmoitusvelvollinen henkilö ilmoittaa yhteydenottoon johtaneet syyt

Mikäli vanhemmat tai lapsi ei halua, että yhteydenotto tehdään, tulee tehdä lastensuojeluilmoitus.

Lapsi on lastensuojelun tarpeessa (www.sosiaaliportti.fi) ainakin silloin, kun:

- o lapsen hoitoa, huolenpitoa ja tarpeita laiminlyödään
- o lapsen fyysisten tarpeiden tyydyttämisessä ilmenee jatkuvaa puutetta (ravinnon, asianmukaisen vaatetuksen, yöunen tms. puute)
- o lapsi jää heitteille
- o lapseen kohdistuu fyysistä tai psyykkistä pahoinpitelyä tai on pahoinpitelyn epäily tai uhka
- o lapseen kohdistuu seksuaalista hyväksikäyttöä tai on hyväksikäytön epäily tai uhka

- o lapsesta huolehtiva aikuinen käyttää runsaasti päihteitä
- o lapsesta huolehtivalla aikuisella on vakavia mielenterveysongelmia
- o lapsi käyttää tai kokeilee päihteitä
- o lapsella on mielenterveyden ongelma
- o lapsella on itsetuhoisuutta
- o lapsi oireilee (esim. jatkuva väsymys, voimakkaat pelot, ahdistuneisuus, levottomuus)
- o lapsi jää vaille vanhempia
- o muu lapsen kehitystä vaarantava olosuhde (esimerkiksi vakavat vuorovaikutusongelmat, jatkuva koulunkäynnin laiminlyöminen, lapsen suhteettoman suuren vastuun kantaminen).
- o jatkuvat poissaolot

Jos on epävarma siitä, tulisiko tietyissä tilanteissa tehdä lastensuojeluilmoitus, kysy neuvoa lastensuojeluviranomaiselta ilmaisematta lapsen henkilöllisyyttä.

Tärkeintä on, että ilmoitus tehdään viipymättä. Sen arviointi, johtaako ilmoitus lastensuojelutarpeen selvitykseen tai jopa kiireellisiin toimenpiteisiin, kuuluu sosiaalihuollon ammattilaisille.

Tarkemmat ohjeet ilmoituksen tekemiseen löytyy Pohteen sivuilta:

<https://pohde.fi/palvelumme/lastensuojelu/lastensuojeluilmoitus/>

Ilmoitusvelvollisuus

25 § (12.2.2010/88)

- 1) sosiaali- ja terveydenhuollon ja lasten päivähoidon;
- 2) opetustoimen;
- 3) nuorisotoimen;
- 4) poliisitoimen;
- 5) rikosseuraamuslaitoksen;
- 6) palo- ja pelastustoimen;
- 7) sosiaalipalvelujen, lasten päivähoidon tai terveydenhuollon palvelujen tuottajan;
- 8) opetuksen tai koulutuksen järjestäjän;
- 9) seurakunnan tai muun uskonnollisen yhdyskunnan;
- 10) kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta annetun lain (746/2011) 3 §:ssä tarkoitetun vastaanottokeskuksen ja järjestelykeskuksen;
- 11) hätäkeskustoimintaa harjoittavan yksikön;
- 12) koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa harjoittavan yksikön;
- 13) tullin;
- 14) rajavartiolaitoksen; taikka
- 15) ulosottoviranomaisen

palveluksessa tai luottamustoimessa olevat henkilöt tai vastaavissa tehtävissä toimeksiantosuhteessa tai itsenäisinä ammatinharjoittajina toimivat henkilöt sekä kaikki terveydenhuollon ammattihenkilöt ovat velvollisia salassapitosäännösten estämättä viipymättä ilmoittamaan kunnan sosiaalihuollosta vastaavalle toimielimelle, jos he ovat tehtävässään saaneet tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää mahdollista lastensuojelun tarpeen selvittämistä.

Tutkintapyyntö poliisille

Edellä luetelluilla henkilöillä on velvollisuus tehdä salassapitosäännösten estämättä ilmoitus poliisille, kun heillä on tehtävässään tietoon tulleiden seikkojen perusteella syytä epäillä, että lapseen on kohdistettu:

- 1) rikoslain (39/1889) 20 luvussa seksuaalirikoksena rangaistavaksi säädetty teko; tai
- 2) sellainen rikoslain 21 luvussa henkeen ja terveyteen kohdistuvana rikoksena rangaistavaksi säädetty teko, josta säädetty enimmäisrangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta.

Lisäksi on tehtävä lastensuojeluilmoitus.

Koulun henkilökunnalla on mahdollisuus konsultoida poliisia ilmoittamatta kyseessä olevan henkilön nimeä, joka madaltaa ilmoittamiskynnystä ja sitä kautta nopeuttaa tiedonkulkua ja ehkäisee väärin ilmoitusten tekoa.

1.6 Koulun ja oppilaitoksen toimintakulttuuri opiskeluhuollon tukena

Koulun toiminnassa pyritään noudattamaan seuraavia periaatteita, jotka tukevat tavoiteltua toimintakulttuuria

OPPILAAN/OPISKELIJAN KOHTAAMINEN

- Opiskeluhuollon ydin on oppilaan/opiskelijan ja opettajan vuorovaikutus normaalissa koulupäivässä
- Tukea tarjotaan odottamatta, että lapsi tai nuori tulee itse sitä pyytämään

VÄLITÖN TOIMINTA

- Havaittu asia otetaan puheeksi välittömästi asianosaisten kanssa

TOIMENPITEIDEN KIRJAAMINEN

- Neuvonpidot ja palaverit kirjataan muistiin

YHTEISTYÖ HUOLTAJIEN KANSSA

- Huoltajiin ollaan yhteydessä matalalla kynnyksellä. Opiskeluhuollollisissa asioissa ollaan yhteydessä, mikäli oppilas/opiskelija ei sitä kiellä, tai ellei se ole selvästi lapsen tai nuoren edun vastaista.

2 Yhteisöllinen opiskeluhoito ja sen toimintatavat

Yhteisöllisen opiskeluhoitoon vaikutusalueena ovat toimintakulttuuri ja toimet, joilla edistetään oppilaiden ja opiskelijoiden oppimista, hyvinvointia, terveyttä, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä.

Yhteisöllisen opiskeluhoitoon kohteena voi olla luokka, muu ryhmä tai koko yhteisö.

Toimintamalleina ja menetelminä ovat esimerkiksi

- osallisuutta, myönteistä vuorovaikutusta ja hyvää tunneilmastoa tukevat keinot, joilla pyritään sosiaalisten taitojen oppimiseen sekä vertaistoimintaan
- kiusaamista, väkivaltaa ja häirintää ehkäisevät keinot
- turvallisuutta lisäävät keinot
- varhaisen tuen ryhmät
- työrytmi, kuormitus, lepo, virkistyminen, ergonomia

Lisäksi opiskeluhoitoon pyritään vahvistamaan kodin ja koulun yhteistyötä sekä yhteistoimintaa koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Opiskeluhoitoon tavoitteena voidaan pitää hyvinvoivaa opiskeluyhteisöä. Siihen liittyy yhteisöön kuulumisen tunne ja kuulluksi tuleminen. Opiskeluhoitoon pyritään sekä oppilaiden että koulun kaiken henkilöstön hyvinvointiin. Opiskeluhoitoon lähtökohtana voidaan pitää sitä, että koulu nähdään lapsen ja nuoren keskeisenä kehitysympäristönä, joka vaikuttaa hyvinvointiin ja sen avulla voidaan vaikuttaa yhteisön hyvinvointiin.

Opiskeluhoito kuuluu kaikille; terveyteen ja hyvinvointiin liittyvät näkökohdat tulee ottaa huomioon opetuksen sisällöissä ja menetelmissä sekä opetuksen järjestelyissä ja muussa toiminnassa.

2.1 Koulukohtaisen opiskeluhoitoryhmän ja yksilökohtaisen moniammatillisen opiskeluhoitoryhmän toimintatavat ja käytännöt

2.1.1 Koulukohtaisen opiskeluhoollon järjestämisen yleiset toimintaperiaatteet Kärsämäen kunnassa

Koulukohtaisen opiskeluhoitoryhmän keskeisenä tehtävänä on luoda ja tukea toimintakulttuuria ja toimia, joilla koko yhteisössä edistetään oppilaiden ja opiskelijoiden oppimista, hyvinvointia, terveyttä, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta. Koulukohtainen opiskeluhoitoryhmä edistää myös opiskeluympäristön terveellisyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä.

Opiskeluhoitoryhmä vastaa opiskeluhoollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Ensisijainen vastuu kouluyhteisön hyvinvoinnista kuuluu koulun henkilökunnalle.

Koulukohtainen opiskeluhoitoryhmä käyttää toiminnassaan hyväkseen erilaisia kyselyitä ja mittareita, joilla saadaan tietoa yhteisön hyvinvoinnista, esim. kouluterveyskyselyt, TEA-tiedonkeruu, KiVa-tilannekartoitukset, oppilaitoksen terveellisyttä ja turvallisuutta koskevat tarkastukset, laajojen terveystarkastusten yhteenvedot sekä muut oppilailta, opiskelijoilta, henkilökunnalta ja yhteistyötahoilta saatavat palautteet.

2.1.2 Moniammatillinen pedagoginen asiantuntijaryhmä

Moniammatillisen pedagogisen asiantuntijaryhmän tehtävänä on toimia monialaisena tukena oppimisen tukeen liittyvissä asioissa. Oppimisen ja koulunkäynnin tukea voidaan antaa oppilaan, opiskelijan ja huoltajan tahdosta riippumatta, mutta toimissa pyritään myönteiseen vuorovaikutukseen oppilaan ja huoltajan kanssa ja oppilasta/opiskelijaa kuullaan tukitoimista päätettäessä. Kärsämäellä pedagogisessa asiantuntijaryhmässä käsitellään oppilaskohtaisen tuen tarpeen pedagoginen arviointia. Oppilasta ja hänen huoltajaansa kuullaan aina oppilaan opetuksen järjestämiseen ja oppilaskohtaiseen tukeen siirtymiseen liittyen pyrkimyksenä yhteistyössä tehty oppilaan edun mukainen ratkaisu. Hallinnollisen päätöksen oppilaskohtaiseen tukeen siirtämisestä tekee perusopetuksen rehtori.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen asioissa opettajilla on salassapidon estämättä mahdollisuus konsultointiin muiden oppilasta/opiskelijaa opettavien opettajien ja niiden asiantuntijoiden kanssa, joiden työtehtäviin oppimisen ja koulunkäynnin tuen suunnittelu tai antaminen kuuluu. Lisäksi oppilaan/opiskelijan opiskeluhoitotyöhön osallistuvilla on oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä oppilaan/opiskelijan opettajalle, rehtorille ja opetuksesta vastaavalle viranomaiselle oppilaan/opiskelijan opetuksen asianmukaisen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot.

2.2 Yhteistyö koulun ulkopuolisten lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien tahojen kanssa yhteisöllisen opiskeluhuollon kehittämisessä

Yhteistyö Etsivän nuorisotyön kanssa

Etsivän nuorisotyön asiakkaana ovat pääasiassa 15 – 29-vuotiaat nuoret, jotka ovat koulutuksen tai työmarkkinoiden ulkopuolella tai tarvitsevat tukea tavoittaakseen julkisen sektorin palvelut tai jotka tarvitsevat tukea pysyäkseen tai kiinnittyäkseen tarjolla olevaan palveluun tai jotka ovat vaarassa syrjäytyä.

Peruskouluyhteistyön tärkein kohderyhmä on siirtymävaiheessa peruskoulusta ammatillisiin tai lukio-opintoihin olevat nuoret. Joidenkin kanssa työ aloitetaan toki jo aiemmin yläkoulun aikana, joidenkin kanssa siirtymävaiheessa tai sitten myöhemmin. Siirtymävaiheeseen liittyen koulun ja Etsivän nuorisotyön yhteistyötä on esim. peruskoulun päättävälle järjestettävät ”jatkokoulutusillat” sekä vanhempainilloissa esittäytyminen ja tiedottaminen. Lisäksi Etsivä nuorisotyö pitää merkittävänä, että 9-luokkalaisille on saatu järjestää keväisin infot etsivän nuorisotyön toiminnasta. Ennaltaehkäisevän työn osioon kuuluu myös esim. 7-päivässä mukanaolo, jolloin saadaan ensikosketus uusiin yläkoululaisiin, sekä tietenkin erilaiset nuorten tapahtumat ja nuorisotalolla nuorten kohtaaminen ”ihan muuten vaan”.

Lukioyhteistyö

Etsivän nuorisotyön tehtävänä on tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja auttaa hänet sellaisten palvelujen ja tuen piiriin, joilla edistetään hänen kasvuaan ja itsenäistymistään sekä pääsyään koulutukseen ja työmarkkinoille. Työtä tehdään ensisijaisesti perustuen nuoren itsensä antamiin tietoihin ja hänen omaan arvioonsa tuen tarpeesta. Etsivän nuorisotyön asiakas koetaan kokonaisena ihmisenä, hänen asioitaan hoidetaan kokonaisuutena ja syrjäytymiskierre pyritään katkaisemaan. Tässä kaikessa tiivis yhteistyö eri tahojen kanssa on todella suuressa roolissa.

Etsivän nuorisotyön työnkuva ja käytettävät menetelmät muotoutuvat asiakkaiden tarpeiden mukaisesti. Etsivä nuorisotyö toimii matalalla kynnyksellä tapaamalla nuorta ja kannustamalla aktiivisuuteen esim. auttamalla virastokäynneillä, ohjaamalla tarvittaviin palveluihin niin etuuksien, asioiden hoidon kuin koulutuksenkin saralla. Etsivä nuorisotyö vierailee lukiolla säännöllisesti sekä osallistuu lukion erilaisiin teematapahtumiin, esim. hyvinvointipäivä ja ryhmäytyminen. Etsivä nuorisotyö on läsnä myös internetissä ja Facebookissa, jolla yhteistyön aloittamisen kynnys pyritään tekemään mahdollisimman helpoksi.

Kärsämäen kunta ostaa Etsivän nuorisotyön palvelut Jokilaaksojen Nuorten Tuki ry:ltä, joten toiminta on myös kunnan toimintaa.

Koulunuorisotyö

Kunnan nuorisotyöntekijä tekee oman työaikansa puitteissa säännöllisesti myös koulunuorisotyötä. Koulunuorisotyö on ennaltaehkäisevää ja nuorten tarpeista lähtevää toimintaa, jolla pyritään tukemaan nuorten hyvinvointia, osallisuutta ja koulumotivaatiota.

Koulunuorisotyön tavoitteita ovat:

Koulumyönteisyyden ja -motivaation lisääminen, osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistaminen, nuorten hyvinvoinnin tukeminen ja kiusaamisen ehkäisy.

Koulunuorisotyöntekijät voivat olla mukana monenlaisessa toiminnassa, kuten välituntitoiminnassa ryhmätoiminnassa ja tapahtumien järjestämisessä.

Yhteistyö koulupoliisin ja pelastuslaitoksen kanssa

Koululle on nimetty oma koulupoliisi, jonka tehtävänä on tukea ja auttaa koulua turvallisuuteen liittyvissä ongelmissa. Koulupoliisi toimii yhdyshenkilönä koulun ja poliisin välisissä asioissa, mutta käytännön yhteistyötä voivat tehdä muutkin poliisit. Äkillisissä tilanteissa, joissa poliisia tarvitaan välittömästi koululle, otetaan yhteyttä yleiseen hätänumeroon (112).

Poliisin vierailut ovat luonnollinen tapa edistää turvallisuutta kouluissa ja oppilaitoksissa. Poliisi käy antamassa oppilaille liikennevalistusta, laillisuuskasvatusta sekä päihde- ja huumevalistusta. Poliisi antaa apuaan kouluille myös yksittäisten tapahtumien selvittelyssä, esimerkiksi koulukiusaamista koskevilla asioilla. Asiat käsitellään luottamuksellisesti ja tarvittavat jatkotoimenpiteet sovitaan yhdessä opettajien, oppilaiden huoltajien sekä mahdollisesti asiaan liittyvien muiden henkilöiden kanssa.

Koulu tekee yhteistyötä Jokilaaksojen pelastuslaitoksen, Kärsämäen paloaseman kanssa esimerkiksi Nou Hätä! -kampanjan ja paloturvallisuus aiheisten kouluvierailujen merkeissä. Nou Hätä! -kampanja on yläluokkien valtakunnallinen pelastustaitokampanja. Kampanja lisää nuorten valmiuksia ennakoida ja estää vaaratilanteita sekä antaa taitoja toimia onnettomuustilanteissa oikein.

Yhteistyö 4H:n kanssa

4H:n tavoitteena on voimistaa lasten ja nuorten omatoimisuutta, yritteliäisyyttä ja käytännön taitojen hallintaa; tukea nuorten terveitä elämäntapoja, kestävän kehityksen kunnioittamista sekä kansainvälistymistä. Lisäksi 4H:n tavoitteena on edistää nuorten elämänhallintaa ja ehkäistä heidän syrjäytymistään sekä edistää nuorten ja heidän perheidensä hyvinvointia.

4H on tehnyt yhteistyötä koulun kanssa järjestämällä oppilaille esim. 3-4-luokkien metsäpäiviä, 8. luokkien metsäpäiviä, marja- ja sienirastipäiviä, luontopolkukilpailuja, jätekoulutusta, tutustumisretkiä oppilaitoksiin ja/tai yrityksiin yläkoululaisille, piirustuskilpailuja, ajokortti työelämään -koulutuksia, kalastuspäiviä ja muitakin koulutuspäiviä. Lisäksi joskus 4H on osallistunut vanhempainiltoihin.

4H:n toiminta on usein rastitehtäviä tai työpistetyöskentelyä, ryhmätöitä, erityyppisiä tehtäviä kuten ristikot tai dominot, ja joskus lyhyitä luentoja. 4H kokee toiminnan järjestämisen lapsille ja nuorille erittäin merkittävänä.

Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa

Koulu ottaa mielellään vastaan vierailijoita ja muita tapahtumia. Vierailijoiden kautta oppilas saa kokemuksen ympäröivästä maailmasta ja aihe voi herättää oppilaassa laajempaa kiinnostusta paitsi oman hyvinvointiin, myös tulevaisuuteen, suuntaavana toimintana. Edellä mainittujen yhteistyötahojen lisäksi esimerkiksi Kärsämäen seurakunta, paikallinen helluntaiseurakunta ja vapaakirkko järjestävät tilaisuuksia, kirjaston yhteistyönä saamme esim. lastenkirjailijoita,

liikunnallista yhteistyötä on ollut esimerkiksi Pohjois-Pohjanmaan liikunta ja urheilu ry:n kanssa. Lisäksi koululle on järjestetty yrittäjävierailuja ja vierailijoita kutsutaan myös eri oppiaineiden tunneille aiheeseen sopien.

2.3 Yhteistyö oppilaan/opiskelijan ohjauksessa, koulutuksen siirtymävaiheissa sekä jatko- opintojen suunnittelussa

Yhteistyön tekemisen tavoite oppilaan ohjauksessa on tukea oppilaan onnistumista ja etenemistä perusopetuksessa, vahvistaa oppimaan oppimisen taitoja, lisätä itseohjautuvuutta ja vastuullisuutta, kehittää yhteistyön tekemisen ja ryhmässä toimimisen taitoja sekä kehittää valmiuksia opintoja koskevien valintojen tekemiseen.

Yhteistyötä oppilaan ohjaukseen liittyen tekevät kaikki oppilaan koulunkäynnin kannalta keskeiset henkilöt, kuten opettajat, opinto-ohjaaja, ohjaajat, rehtori, kouluterveydenhoitaja, koulukuraattori ja koulupsykologi. Mukaan oppilaan ohjaukseen otetaan tarvittaessa myös koulun ulkopuolisia henkilöitä, kuten sosiaalityön, etsivän nuorisotyön tai seurakunnan edustajia. Oppilas voi osittain itse vaikuttaa, ketkä ovat yhteistyössä mukana hänen ohjauksellisia asioita hoidettaessa.

Oppilaan ohjaus ja siihen liittyvä yhteistyö on jatkuvaa, läpi lukuvuoden ja koulupolun kestävää toimintaa, josta ovat vastuussa erityisesti luokanopettaja/-valvoja, ryhmänohjaaja, erityisopettaja ja oppilaanohjaaja.

Perusopetuksen eri siirtymävaiheissa perusopetuksen oppilashuoltotyöhön osallistuvat, opettajat, rehtorit ja perusopetuksesta vastaavat viranomaiset jakavat toisilleen oppilaan opetuksen asianmukaisen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot. Oppilaan oppilaskohtaiseen oppilashuoltoon osallistuvat ja oppilashuollon vastaavat viranomaiset jakavat toisilleen tiedot, jotka ovat välttämättömiä oppilaskohtaisen oppilashuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi. (POL 40.2 §, OHL 23.2 §). Siirtymävaiheissa oppilaista järjestetään kootusti nivelvaiheiden tiedonsiirtopalaverit päivähoidosta esikouluun, esikoulusta alkuopetukseen ja alakoulusta yläkouluun siirryttäessä. Hallinto arkistoi oppilaskohtaisen tuen tarpeen arviot ja suunnitelmat 10 vuodeksi oppivelvollisuuden päättymisestä (Arkistolaitoksen säilytysaikamääräys, oppivelvollisuus).

Lukion opinto-ohjaaja kutsuu jokaisen opiskelijan henkilökohtaiseen ohjaukseen vähintään lukuvuosittain. Henkilökohtaista ohjausta annetaan järjestelmällisesti myös ylioppilastutkinnon ja jatko-opintojen suunnittelussa. Jatko-opintojen suunnittelu painottuu toiseen ja erityisesti kolmanteen lukiovuoteen, mutta lukio-opintojen keskeyttämisriskin ja motivaatio-ongelmien vuoksi opiskelija voi tarvita jatko-opintoihin liittyvää ohjausta jo aikaisemmin.

Ohjausta antavat omalta osaltaan aineenopettajat ja rehtori. Heidän ohjausapunsa korostuu ylioppilastutkinnon suunnitteluvaiheessa. Opinto-ohjaaja toimii yhteistyössä koko opetushenkilöstön kanssa. Kuraattori, terveydenhoitaja ja psykologi antavat tarvittaessa asiantuntija-apua, ja opinto-ohjaaja ohjaa opiskelijan heidän apunsa piiriin tilanteen niin vaatiessa. Vaativimmissa tilanteissa opiskelijan avuksi voidaan koota yksilökohtainen asiantuntijaryhmä.

Koulutuksen nivelvaiheessa oppilaanohjaaja tai muu rehtorin nimeämä henkilö toimittaa oppilaan opetuksen tai koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot uudelle perusopetuksen, ammatillisen koulutuksen, lukiokoulutuksen tai ammatillisen aikuiskoulutuksen järjestäjälle. Se koulun aikuinen, jonka hallussa on oppilaan oppilashuollolliset tiedot, oppilaanohjaaja tai muu rehtorin nimeämä henkilö pyytää oppilaalta tai, ellei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajalta tai lailliselta edustajalta, suostumuksen siirtää uudelle

koulutuksen järjestäjälle oppilashuollon asiakasrekisteristä sellaiset tiedot, jotka ovat tarpeellisia opiskeluhuollon jatkuvuuden kannalta. (POL 40.4 §, OHL 23.3 §). Kun oppilas siirtyy ammatilliseen koulutukseen, lukiokoulutukseen, TUVa-koulutukseen tai muuhun oppivelvolliselle tarkoitettuun koulutukseen, opetuksen, koulutuksen ja oppilashuollon välttämättömät tiedot siirretään opetuksen järjestäjälle siirtotietolomakkeella tai siirtopalaverissa.

Jatko-opintojen suunnittelu on osa oppilaan koulupolun jatkumoa ja siitä ovat vastuussa oppilaanohjaaja ja tarvittaessa erityisopettaja. Yhteistyötä tehdään, jotta siirtymisestä ammatilliseen koulutukseen, lukiokoulutukseen tai muuhun vastaavaan koulutukseen muodostuisi mielekäs. Yhteistyötä jatko-opintojen suunnittelussa tekevät kaikki oppilaan koulunkäynnin ja tulevaisuuden kannalta keskeiset koulun aikuiset ja tarvittaessa koulun ulkopuoliset aikuiset.

2.4 Yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisöjen hyvinvoinnin tarkastuksissa

Koulurakennuksessa toteutetaan säännöllisesti palo- ja työsuojelutarkastukset. Kolmen vuoden välein suoritetaan koulun terveydellisten olojen tarkastus. Onnettomuus- ja läheltä piti -tilanteiden kirjaaminen tehdään ajantasaisesti ja ne käydään läpi henkilöstön kanssa. Riskienpäivityskartoitus tehdään koulun henkilökunnan monialaisen koordinoitutyöryhmän toimesta kiertävällä vuorolla koulun eri tiloihin. Koordinoitutyöryhmä käsittelee myös henkilöstön työssäjaksamista ja työhyvinvointia. Työhyvinvointikysely järjestetään koko kunnan henkilöstölle kahden vuoden välein.

2.5 Yhteistyö terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välillä

Terveysneuvonta tapahtuu yksilöllisesti, ryhmässä ja yhteisöllisesti. Tavoitteena on tukea oppilaan/opiskelijan ja hänen perheensä terveyttä, mukaan lukien mielenterveys sekä psykososiaalisen hyvinvoinnin edistäminen, oppilaan/opiskelijan itsenäistyminen, opiskelukyky, terveelliset elämäntavat, hyvä kunto ja mielenterveys sekä koulukiusaamisen ehkäisy. Terveysneuvontaan kuuluu myös oppilaan/opiskelijan seksuaalisen kypsyntien ja kehityksen tukeminen ja seksuaalineuvonta.

Terveystiedon opetuksen ja terveysneuvonnan yhteistyön muotoja ovat erilaisten teemapäivien toteuttaminen, mm. hammashygienian ja terveellisen ravinnon teemat. Yhteistyöhön kuuluu myös kouluterveyskyselyjen tulosten yhteinen tarkastelu terveydenhoitajan kanssa ja tiedottaminen esim. vanhempainilloissa. Terveystiedon antaja antaa myös terveyskasvatusmateriaalia ja esitteitä terveystiedon tunneilla käytettäväksi. Seksuaaliterveyden aihepiireistä terveydenhoitaja tai muu asiantuntija käy pitämässä tarvittaessa oppitunteja.

2.6 Järjestyssäännöt

Koulutuksen järjestäjä hyväksyy järjestyssäännöt tai antaa muut oppilaitoksessa sovellettavat järjestysmääräykset, joilla edistetään sisäistä järjestystä, opiskelun esteetöntä sujumista sekä oppilaitosyhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä. Järjestyssäännöt osoittavat oppilaan/opiskelijan velvollisuudet ja turvaavat oppilaan/opiskelijan oikeudet koulun arjessa. Ne edistävät myös tasa-arvoa oppilaiden/opiskelijoiden kesken.

2.7 Koulujen työrauhan edistämiseen pyrkivä toiminta

Oppilaan velvollisuudet

Oppilaan tai opiskelijan vahingonkorvausvelvollisuus koulun tai oppilaitoksen toiminnassa tapahtuneissa vahingoissa ratkaistaan vahingonkorvauslain mukaisesti.

Perusopetuksen oppilaan koulussa aiheuttamasta vahingosta tulee ilmoittaa huoltajalle. Jos vahingontekijä on varmuudella tiedossa ja yksilöitävissä, opettaja tai rehtori voi kasvatuksellisista syistä määrätä oppilaan puhdistamaan tai uudelleen järjestämään oppilaan tahallaan tai huolimattomuudellaan likaaman tai epäjärjestykseen saattaman koulun omaisuuden ja tilan. Tehtävä tulee suorittaa valvotusti eikä se saa muodostua oppilaalle liian vaaralliseksi tai raskaaksi. Tehtävän suorittaminen voi kestää enintään 2 tuntia. Oppilas ei saa tehtävän suorittamisen vuoksi jäädä pois opetuksesta. Mikäli tehtävä suoritetaan oppilaan työpäivän ulkopuolella, tulee siitä ilmoittaa huoltajalle. Lisäksi suoritus tulee huomioida muista kurinpidollisista seuraamuksista päätettäessä.

Opiskelijan velvollisuudet

Lukion omaisuutta tulee käsitellä huolellisesti. Opiskelija on velvollinen korvaamaan koulun omaisuudelle tahallaan tai tuottamuksesta aiheuttamansa vahingon. Aiheutuneesta vahingosta on viipymättä ilmoitettava koulun henkilökunnalle. Opiskelijan tulee osallistua opetukseen, jolle hänelle ole myönnetty siitä vapautusta. Opiskelijan on suoritettava tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäydyttävä asiallisesti (Lukiolaki 25 §). Poissaoloasioissa noudatetaan voimassa olevia poissaolosääntöjä. Opiskelijan on annettava itselleen ja muille työrauha.

Koulun ojentamiskeinot

Perusopetuksen oppilas, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo koulun järjestystä, menettelee vilpillisesti tai kohtelee muita oppilaita tai koulun henkilökuntaa epäkunnioittavasti tai heidän ihmisarvoaan loukkaavasti, tulee ensisijaisesti opettajan tai rehtorin toimesta määrätä osallistumaan yhteensä enintään 2 tuntia kestävään kasvatuskeskusteluun. Keskustelu voidaan pitää kerralla tai useammassa osassa koulupäivän aikana tai sen ulkopuolella. Keskustelu tulee kirjata ja siitä tulee ilmoittaa huoltajalle. Huoltaja voi olla mukana keskustelussa, jos se katsotaan koulun puolelta tarpeelliseksi.

Hiljaa istumisen sijaan perusopetuksen oppilaalla voidaan jälki-istunnossa teettää kirjallisia tai suullisia tehtäviä ja harjoituksia tai kasvatusta, opetusta ja kehitystä tukevia tehtäviä. Nämä tehtävät on oltava oikeassa suhteessa tekoon tai laiminlyöntiin sekä lisäksi oppilaalle sopivia ottaen huomioon ikä ja kehitystaso. Oppilas ei saa jäädä jälki-istunnon seurauksena pois

opetussuunnitelman mukaisesta opetuksesta. Hallintosäännön 33§ mukaisesti rehtori voi kurinpitörajoituksena antaa oppilaalle tai opiskelijalle kirjallisen varoituksen.

Lukion opettaja voi poistaa opetusta häiritsevän opiskelijan luokasta enintään oppitunnin jäljellä olevaksi ajaksi. Vilppi tai plagiointi johtaa kurssin tai sen osasuorituksen hylkäämiseen. Niissä asioissa, joista ei järjestyssäännöissä erikseen määrätä, noudatetaan voimassa olevia lakeja ja asetuksia sekä muita säännöksiä ja määräyksiä.

2.8 Poissaolojen seuraaminen, niistä ilmoittaminen ja niihin puuttuminen

2.8.1 Perusopetuksen oppilaan poissaolot

Perusopetuslaki 26 §:

Opetuksen järjestäjän tulee seurata perusopetukseen osallistuvan oppilaan poissaoloja ja ilmoittaa luvattomista poissaoloista oppilaan huoltajille. Huoltajien velvoitteena on huolehtia siitä, että oppivelvollisuus tulee suoritettua.

1. Järjestyssäännöt (<https://peda.net/karsamaki/ops2016>):

”Oppilaan poissaolo koulusta tapahtuu huoltajan vastuulla. Huoltaja on velvollinen ilmoittamaan luokanopettajalle/luokanvalvojalle oppilaan poissaolon ja sen syyn mahdollisimman pian. Jos oppilas joutuu lähtemään kesken päivän koulusta, tulee hänen ilmoittaa siitä luokanvalvojalle, jollekin toiselle opettajalle, terveydenhoitajalle tai rehtorille.”

2. Sairastuminen kesken koulupäivän

Ohjataan kouluterveydenhoitajan vastaanotolle. Ellei terveydenhoitaja ole tavoitettavissa, kyseisen tunnin opettaja antaa luvan lähteä kotiin ja ilmoittaa etenkin pienten lasten huoltajille. Opettaja merkitsee poissaoloksi Wilmaan vuorokauden kuluessa.

3. Lomamatkat

Lomamatkat olisi ensisijaisesti pyrittävä järjestämään koulujen loma-aikoina. Käräsmäellä suositellaan, että oppilaille myönnetään korkeintaan yksi viikko lomamatkoihin lukuvuodessa. Tehtävä kirjallinen anomus tai Wilma-lomakkeella. LO/LV myöntää luvan enintään viideksi yhtäjaksoiseksi päiväksi, rehtori myöntää yli viiden päivän luvat. Oppilas ja huoltajat huolehtivat koulutehtävistä loman aikana.

4. Oppilaan lyhyt poissaolo (pakottavat kotiasiat)

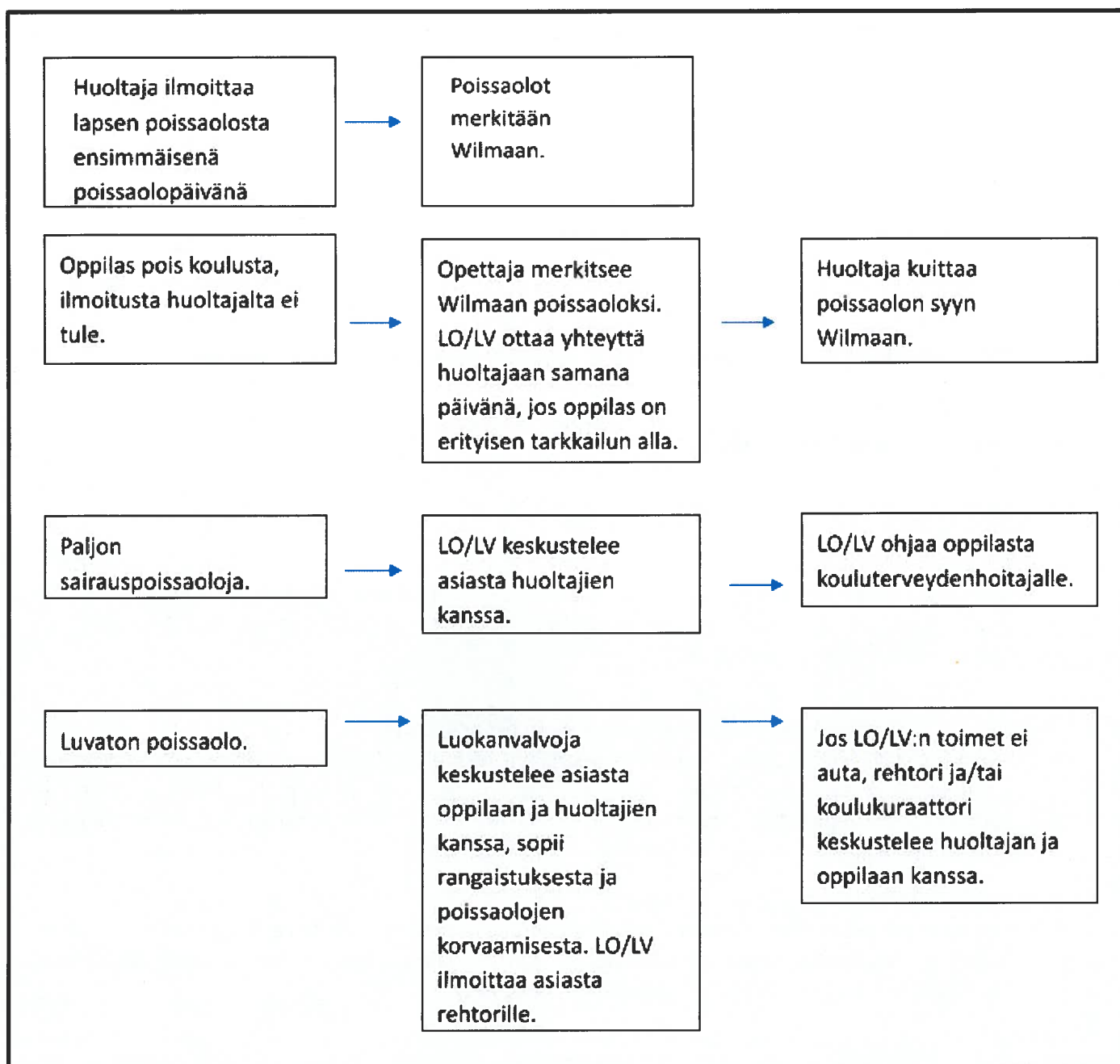
Lupa kysyttävä etukäteen luokanvalvojalta tai luokanopettajalta

5. Myöhästymiset

Kolmesta myöhästymisestä seuraa 1 h jälki-istuntoa. Luokanopettaja/-valvoja seuraa myöhästymisten kertymistä. Jälki-istunto kirjataan Wilmaan kurinpitotoimena. Jos myöhästelyt jatkuvat aamuisin tai keskellä päivää, luokanopettaja/-valvoja selvittää syyn.

6. Kouluterveydenhuollossa, hammashoidossa, koulukuraattorilla ja koulupsykologilla käynnit

katsotaan koulun toimintaan osallistumiseksi.

JOS EDELLÄ KUVATUISTA TOIMINTAMALLEISTA EI OLE APUA

- 30 h poissaoloista herää huoli (luvaton poissaolo, muu huolestuttava poissaolo) luokanopettaja/luokanvalvoja keskustelee asiasta oppilaan kanssa ja on yhteydessä huoltajiin. Opettaja kertoo vanhemmille ja oppilaalle mitä toimenpiteitä seuraa poissaolotuntien lisääntymisestä. Voidaan viestittää Wilma-viestillä tai puhelimitse.
- o 50 h poissaoloista asia otetaan esiin yksilökohtaisessa oppilashuoltoryhmässä, jonka kokoa luokanopettaja/luokanvalvoja, opintojenohjaaja tai muu aikuinen. Palaveriin osallistuvat ne henkilöt, jotka oppilas ja hänen huoltajansa arvioivat tarpeelliseksi oppilaan koulunkäynnin tukemiseksi. Yksilökohtaisessa oppilashuoltoryhmässä sovitaan jatkotoimenpiteistä ja toimitaan sen mukaan. Poissaolotunnit korvataan niin, että oppilas ei jää opinnoissaan jälkeen. Poissaolon aikana tekemättä jääneet työt tehdään ja asiattomat myöhästelyt korvataan opiskellen. Pitkään poissaolleen oppilaan kanssa suunnitellaan aikataulu korvaavien suoritusten tekemiseksi. Jos kyseessä on selkeästi sairaus tai muu vastaava, yksilökohtainen oppilashuoltoryhmä ei ole tarpeen.
- o 80 h poissaoloista luokanopettaja/luokanvalvoja ilmoittaa kotiin huoltajille, että poissaolot tuodaan oppilashuoltoryhmän tietoon. Luokanopettaja/luokanvalvoja tuo huolen poissaoloista oppilashuoltoryhmälle ja järjestää yhdessä oppilashuoltoryhmän kanssa moniammatillisen palaverin vanhempien ja oppilaan luvalla. Sovitaan yhdessä tukitoimet, miten oppilaan tilanteen etenemistä seurataan ja kuka vastaa miltäkin osin seuraamisesta. Sovitaan seurantalpalaverin ajankohta. Poissaolojen luonteesta riippuen mietitään, tehdäänkö sosiaalihuoltolain mukainen yhteydenotto. Mietitään myös millaista konsultaatiota ja yhteistyötä tarvitaan. Mikäli vanhemmat tai oppilas kieltäytyvät moniammatillisesta palaverista, luokanopettaja/luokanvalvoja tekee yhdessä oppilashuoltoryhmän kanssa sosiaalihuoltolain mukaisen yhteydenoton.
- o 120 h poissaolojen jälkeen yksilökohtaisessa oppilashuoltoryhmässä todetaan, että poissaolot ovat kohtuuttomia ja oppilaan huoltaja laiminlyö velvollisuutensa valvoa oppivelvollisuuden täyttymistä. Tällöin tehdään sosiaalihuoltolain mukainen yhteydenotto tai lastensuojeluilmoitus. Yhteistyötä sosiaalityön kanssa jatketaan, kunnes oppilaan koulunkäynti säännöllistyy. Sosiaalityöntekijä ja kuraattori ovat mukana asian käsittelyssä. (POL 7 luku, 25§, 45§). 120 tunnin poissaolojen jälkeen jokaisesta poissaolosta vaaditaan lääkärinlausunto.
- o Poissaolotuntien osalta huomioidaan luvalla myönnettyt vapaat ja pitkät sairauspoissaolot, mikäli ne eivät heikennä oppilaan menestymistä koulussa.

2.8.2 Lukion opiskelijan poissaolot

1. Opetukseen osallistuminen

Opiskelijan tulee osallistua opetukseen, jollei hänelle ole myönnetty siitä vapautusta. Mikäli opiskelija opiskelee lukion lähiopetuksessa, hän ei voi olla poissa oppitunneilta ja lukion yhteisistä tilaisuuksista ilman hyväksyttävää syytä tai lupaa. Opintojakson suorittamiseen vaaditaan säännöllinen läsnäolo oppitunneilla. Lukiolain 30 § mukaan opiskelijalla on velvollisuus osallistua opetukseen, jollei hänen poissaolollaan ole perusteltua syytä. Koulutuksen järjestäjä päättää opiskelijan poissaoloa koskevista menettelyistä. Oppivelvollisuuslaki 1214/2020 Oppivelvollisuus päättyy, kun oppivelvollinen täyttää 18 vuotta tai kun oppivelvollinen on tätä ennen hyväksytysti suorittanut ylioppilastutkinnosta annetussa laissa (502/2019) tarkoitetun tutkinnon.

2. Poissaolojen merkitseminen

Opettajat merkitsevät opiskelijoiden poissaolot ja myöhästymiset päivittäin Wilmaan. Alle 18-vuotiaan poissaolot selvittää aina huoltaja Wilman kautta tai viestillä ryhmänohjaajalle ennen

aamun ensimmäistä tuntia. Poissaolot Wilmassa ovat sairauspoissaolo (sin), luvallinen poissaolo (vihr), luvaton poissaolo (pun) ja myöhästyminen (vaal.pun). Myöhästymiseksi merkitään kaikki myöhästymiset syystä riippumatta.

3. Luvattomat poissaolot

Jos luvattomia poissaoloja on liikaa (enemmän kuin kolme poissaoloa /opintojakson opintopiste), opintojakso katsotaan keskeytetyksi. Opiskelija korvaa mahdollisimman pian opettajan kanssa sovitulla tavalla kaikista poissaoloista (myös luvallisista ja/tai sairauspoissaoloista) aiheutuneet puutteet. Opiskelija katsotaan myöhästyneeksi oppitunnilta, jos opetus on jo ehtinyt alkaa hänen saapuessaan. Kolme myöhästymiskertaa lasketaan yhdeksi poissaoloksi.

4. Luvalliset poissaolot

Kokeesta sairauden tai muun pätevän syyn vuoksi pois jäävän opiskelijan tai alle 18-vuotiaan huoltajansa on heti samana aamuna ilmoitettava poissaolosta ja sen syystä koululle, kyseisen aineen opettajalle sekä ryhmänohjaajalle. Muussa tapauksessa poissaolo tulkitaan luvattomaksi. Luvattomasti kokeesta poissa ollut menettää kokeen suorituskerran. Kokeen kertaustunneilta poissaoloon on saatava lupa viimeistään kertauspäivänä, ensisijaisesti aineen opettajalta. Luvatta poissa ollut ei voi osallistua kyseiseen kokeeseen.

Kouluterveydenhuollossa, kuraattorilla, koulupsykologilla ja opinto-ohjaajalla käynnit katsotaan koulun toimintaan osallistumiseksi. Niitä ei lasketa poissaoloiksi eikä niitä merkitä Wilmaan, jos opiskelija antaa käynnistään tiedoksi tositteen tai opiskeluhoollon henkilökunta lähettää Wilma-viestin ryhmänohjaajalle tai poissaolotunnin opettajalle. Näistä käynneistä on ilmoitettava etukäteen opettajalle esim. Wilma-viestillä. Lääkäri- tai terveyskeskuskäynnit merkitään luvalliseksi poissaoloksi Wilmaan, jos lupa on pyydetty etukäteen ja opiskelija tuo todistuksen käynnistään.

Toistuvien sairauspoissaolojen jatkuessa opiskelija ohjataan terveydenhoitajan tai -huollon palveluihin. Jos sairauspoissaolot edelleen jatkuvat, ryhmänohjaaja voi vaatia lääkärin tai muun terveydenhuollon edustajan todistuksen. Autokouluopetukseen osallistumista ei lasketa poissaoloksi. Ajotunnit on ensisijaisesti sovittava hyppytunneille tai koulupäivän ulkopuoliselle ajalle.

5. Lupahakemus poissaololle

Jos opiskelija on poissa koulusta matkan tai muun syyn takia, hänen tai huoltajan (alaikäisen) täytyy anoa lupa etukäteen. 1-3 päivän poissaoloon lupa anotaan ryhmänohjaajalta ja yli kolmen päivän poissaoloon rehtorilta. Ennen poissaoloa opiskelijan täytyy selvittää oppiaineiden tehtävät poissaolon ajalta. Lomamatkat tulisi suunnitella ensisijaisesti koulun lomien ajankohtiin.

6. Henkilökohtainen opintosuunnitelma

Opiskelija voi sopia opintojakson opettajan kanssa opintojakson suorittamisesta osittain itsenäisesti, jolloin tunnilta poissaoloa ei merkitä Wilmaan. Pääsääntöisesti opinnot suoritetaan lähiopetuksessa. Opiskelija saa myös olla poissa oppitunneilta ylioppilastutkinnon koetta edeltävänä päivänä ilman Wilma-merkintää. Jos opiskelijalla on kaksi oppituntia yhtä aikaa, hänen tulee ilmoittaa asiasta sen oppitunnin pitäjälle, jonne hän ei saavu. Tällöin ei tule poissaolomerkintää. Opiskelija huolehtii, että opinnot etenevät molemmissa opintojaksoissa.

7. Opintojen eteneminen ja seuranta

Koulutuksen järjestäjän ohjaus- ja valvontavastuu (12§) Koulutuksen järjestäjän on seurattava

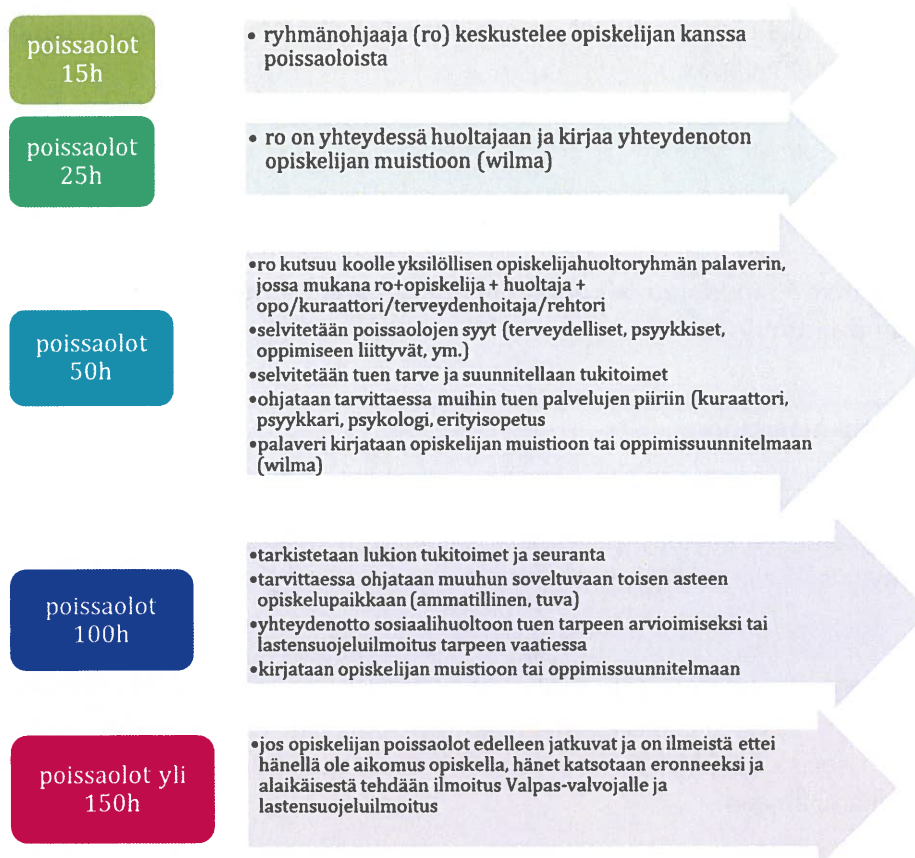
oppivelvollisen opintojen edistymistä ja ilmoitettava oppivelvollisen huoltajalle ja muulle lailliselle edustajalle, jos oppivelvollinen ei suorita opintojaan opiskelusuunnitelman mukaisesti. Jos oppivelvollinen on aikeissa keskeyttää opintonsa, koulutuksen järjestäjän on selvittävä yhdessä oppivelvollisen ja hänen huoltajansa tai muun laillisen edustajansa kanssa mahdollisuudet suorittaa opintoja muussa oppimisympäristössä tai hakeutua muuhun koulutukseen. Tarvittaessa vaihtoehdot selvitetään yhteistyössä toisen koulutuksen järjestäjän kanssa. Edellä tarkoitetuissa tilanteissa koulutuksen järjestäjän on lisäksi selvittävä oppivelvollisen saamien koulutuksen järjestäjän tukitoimien riittävyys sekä tarvittaessa ohjattava oppivelvollinen hakeutumaan muiden tarkoituksenmukaisten palveluiden piiriin.

8. Opiskelijan eronneeksi katsominen

Jos opiskelu ei ole päätoimista, opiskelija voidaan katsoa eronneeksi, ellei hänellä ole sairauslomaa tai henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaa (HOPS). Päätoimisuuden ehtona pidetään vähintään 20 opintopisteen suoritusta lukukaudessa opetuksessa mukana ollen tai vähintään kahteen ylioppilastutkinnon kokeeseen osallistumista lukukauden aikana. Ennen oppivelvollisen eronneeksi katsomista koskevan päätöksen tekemistä koulutuksen järjestäjän on selvittävä, onko oppivelvollinen aloittanut uudet opinnot. Jos oppivelvollinen ei ole aloittanut uusia opintoja, koulutuksen järjestäjän on ilmoitettava oppivelvollisuuden suorittamisen keskeyttäneen oppivelvollisen yksilöinti- ja yhteystiedot oppivelvollisen asuinkunnalle sekä ilmoitettava oppivelvollisuuden suorittamisen keskeyttämisestä huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle (13§).

9. Poissaoloihin puuttumisen tuntirajat lukuvuosittain ja tehtävät toimet:

Poissaolorajoissa on otettu huomioon kaikki poissaolot (sairaus, luvalliset, luvattomat), koska kaikki poissaolot vaikuttavat opintojen etenemiseen.

2.9 Tapaturmien ehkäiseminen sekä ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus

Tapaturmia pyritään ehkäisemään huolehtimalla fyysisesti turvallisesta oppimisympäristöstä sekä kertaamalla turvallisuuteen liittyviä tekijöitä. Erityisesti kiinnitetään huomiota turvalliseen liikkumiseen sekä koulun sisätiloissa että kouluympäristössä. Välitunteja varten järjestetään riittävä välituntivalvonta turvallisuuden edistämiseksi. Oppilaita neuvotaan, miten tulee toimia tapaturman sattuessa.

Mikäli tapaturma sattuu, **ensiapu** aloitetaan heti tapahtumapaikalla ja tavallisesti ilman ensiapuvälineitä. Auttamisen ketjussa jokainen auttaja on yhtä tärkeä ja kaikki apu on arvokasta. Ensimmäinen paikalle saapunut tekee tilannearvion tapahtuneesta. Kun auttajia on useita, kokoineen johtaa toimintaa. Johtovastuun ottaneen henkilön pitää nopeasti muodostaa yleiskuva tilanteesta, sen vakavuudesta sekä selvittää lisäävun ja ensiavun tarve. On tärkeää huolehtia omasta, autettavien ja muiden paikallaolijoiden turvallisuudesta.

Pienemmissä tapaturmissa potilas toimitetaan heti koulun terveydenhoitajan vastaanotolle tai tarvittaessa kunnan terveyskeskukseen. Mikäli potilas tarvitsee kuljetusta terveyskeskukseen, tilataan ambulanssi tai taksi, riippuen loukkaantuneen tilasta. Terveyskeskukseen ilmoitetaan aina etukäteen saapuvasta potilaasta ja pienempien oppilaiden mukaan lähtee mukaan aikuinen henkilö, joka on ensisijaisesti loukkaantuneen oppilaan huoltaja. Mikäli huoltaja ei voi tulla mukaan, voi aikuinen henkilö olla joku koulun henkilökunnasta tai taksin/ambulanssin kuljettaja.

Ammattiapua odottaessa ensiavun antajan on pyrittävä olemaan selvillä autettavan tilasta ja hänessä mahdollisesti tapahtuvista muutoksista sekä varautumaan antamaan oireiden ja vammojen mukaista ensiapua. Seuraa autettavan tilassa tapahtuvia muutoksia ja raportoi niistä eteenpäin ammattiauttajille. Auttajan on tärkeä luoda luottamuksellinen suhde autettavaan. Käyttäydy rauhallisesti ja kerro mitä olet tekemässä, minkä vuoksi ja että apua on tulossa. (lähde: Frosteruksen koulun pelastussuunnitelma)

2.10 Tupakkatuotteiden, nikotiinipussien, alkoholin ja muiden pähteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen

2.10.1 Pähteiden käytön ehkäiseminen

Päihde on ilman hoidollista tavoitetta käytetty, psyykkisiin toimintoihin vaikuttava aine. Pähteiden käytön ehkäisemisessä avainasemassa ovat kodit, mutta koulussa pyritään tukemaan nuorta päihdeettömyyteen.

Päihdekasvatusta annetaan perusopetuksessa biologian, yhteiskuntaopin, liikunnan, terveystiedon ja oppilaanohjauksen tunneilla sekä alaluokilla ympäristöopin tunneilla. Painopiste on 7. - 8. luokkien oppilaille, jotka osallistuvat myös valtakunnalliseen "smokefree" -kampanjaan eli tupakoinnin vastustamisen kampanjaan.

Päihde- ja tupakkavalistusta annetaan lukiossa biologian, yhteiskuntaopin, liikunnan ja terveystiedon tunneilla sekä toisinaan myös lukion tai lukion ja peruskoulun yhteisissä tilaisuuksissa. Vastuukysymyksiä tarkastellaan etiikan yhteydessä filosofiassa. Koulutoimi tekee

yhteistyötä tarvittavien tahojen kanssa. Tällaisia ovat mm. huoltajat, kouluterveydenhoitaja, terveyskeskus, poliisi, sosiaalitoimi ja eri järjestöt. Tupakointi on tupakkalain mukaan kielletty perusopetusta, ammatillista koulutusta ja lukio-opetusta antavien oppilaitosten sisätiloissa ja oppilasasuntoloissa sekä niiden käytössä olevilla ulkoalueilla. Jos opiskelija rikkoo tupakointikieltoa tai edistää alaikäisten tupakointia, asian havainnut opettaja tai muu koulun henkilökunnan jäsen muistuttaa säädöksistä ja keskustelee asiasta opiskelijan kanssa. Hän myös ilmoittaa asiasta huoltajalle ja ohjaa opiskelijan terveydenhoitajan vastaanotolle.

Ensimmäisellä kerralla lukion opiskelija tekee ryhmänohjaajalta saatavan tupakkatentin (liite 5) kotona ja palauttaa tentin terveydenhoitajalle huoltajan allekirjoituksella varustettuna. Jos tupakointi toistuu, toimitaan samoin kuin edellä ja otetaan lisäksi yhteys poliisiin; peruskoululla on ilmoituskaavake, jota voi soveltaa tällaisissa tapauksissa. Huoltajalle ilmoitetaan ja terveydenhoitajalle ohjataan myös siinä tapauksessa, että on kysymys muun tupakkatuotteen käytöstä tai käytön edistämisestä koulussa.

Tavoitteena on terveellisten elämäntapojen juurruttaminen. Opetustoimi tekee yhteistyötä tarvittavien tahojen kanssa. Tällaisia ovat mm. huoltajat, kouluterveydenhoitaja, terveyskeskus, poliisi, sosiaalitoimi, seurakunta ja eri järjestöt.

Koulun henkilökunta kannustaa oppilaita/opiskelijoita ilmoittamaan kaikkiin päihteisiin liittyvistä havainnoistaan kouluaikana. Kouluaikana tapahtuvaan päihteiden käyttöön puuttumistoimenpiteistä tiedotetaan huoltajia ja oppilaita/opiskelijoita koulun toimintasääntöjen yhteydessä.

10 § (laki toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi): ”Tupakkatuotetta tai tupakointivälinettä ei saa myydä eikä muutoin luovuttaa henkilölle, joka on 18 vuotta nuorempi.

12 § (laki toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi): ”Tupakointi on kielletty: Päiväkotien lapsille ja oppilaitosten oppilaille tarkoitetuissa sisätiloissa sekä niiden pääasiassa 18 vuotta nuoremmille tarkoitetuilla ulkoalueilla.”

2.10.2 Päihteiden käyttöön puuttuminen perusopetuksessa

Epäily tupakkatuotteiden tai nikotiinipussien käytöstä tai niiden käyttöä edistävästä toiminnasta:

- o Jos oppilas haisee tupakalle, on läsnä tupakkaringissä (hiljainen hyväksyjä), on varoittamassa tupakoitsijoita valvojasta tai näköesteenä valvojan suuntaan (toiminnan mahdollistaja), hän syyllistyy ns. pieneen rikkomukseen.
- o Tällaisen tilanteen havaittua havaintaja keskustele oppilaan kanssa. Jos epäily ei osoittaudu selkeästi oikeaksi, hän käy oppilaan kanssa ohjaavan keskustelun ja soittaa oppilaan kanssa huoltajalle. Tapahtunut merkitään Wilmaan merkinnällä Kasvatuskeskustelu.

Havaittu tupakkatuotteiden tai nikotiinipussien käyttö tai käytön epäily todettu aiheelliseksi:

- o Tupakkavälineet (savukkeet, sytkärit, tulentekovälineet, purut, rislat, filterit, nuuska, imuke, piipun savukepaperi, sähkötupakka, nikotiinipussit yms.) pyydetään pois ja havaintaja keskustele oppilaan kanssa. Jos kiistaa syntyy, otetaan yhteys oppilaan huoltajaan. Opettaja ei saa tuhota hänelle luovutettuja tuotteita, vaan ne toimitetaan rehtorille. Huoltaja voi noutaa tuotteet rehtorilta.
- o Selvitetään monesko tupakointituotteiden tai nikotiinipussien käyttökerta on kyseessä. Käyttö merkitään Wilmaan tuntimerkintöihin.

- o Havaitsija kertoo, miten koulussa menetellään: 1. kerrasta oppilas saa tehtäväkseen kotona tehtävän tupakkatentin. Opettaja kertoo myös, että varataan oppilaalle aika kouluterveydenhoitajalle, jonne oppilas palauttaa tentin huoltajan allekirjoituksella varustettuna.
- o Havaitsija kertoo tapahtuneesta luokanopettajalle/-valvojalle ja asian käsittely siirtyy hänen vastuulleen.
- o Oppilaan ja luokanopettajan/-valvojan yhteinen soitto huoltajalle, joko oppilaan puhelimesta tai koulun puhelimesta (opettajanhuone, opettajan työpuhelin, opon huone, rehtorin huone). Käydään läpi tilanne puhelimesta, oppilas kertoo ensin, opettaja keskustelee sitten.
- o Luokanopettaja/-valvoja kertoo oppilaalle, että seuraavasta kerrasta seuraa tupakkatentti 2., jälki-istuntoa 1 h ja ilmoitus sosiaaliviranomaiselle (alle 15 v) ja poliisille (yli 15 v).
- o Luokanopettaja/-valvoja varaa tupakkatuotteen tai nikotiinipussien käyttäjälle ajan kouluterveydenhoitajalle ja antaa oppilaalle tupakkatentin. Terveystenhoitaja huolehtii ajasta tiedottamisen oppilaalle ja siitä eteenpäin. Terveystenhoitaja käy motivoivan keskustelun tupakkatentin yhteydessä.
- o Toistuvat kerrat
 - Sama kuin edellä, mutta 2. kerrasta ja siitä eteenpäin otetaan yhteyttä sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi (alle 15 v) ja poliisille (yli 15 v). Luokanopettaja/-valvoja täyttää ilmoituskaavakkeen ja palauttaa sen rehtorille.
 - 2. kerrasta seuraa tupakkatentti 2., 3. kerrasta tupakkatentti 3. jne, aina ajanvaraus ja palautus kouluterveydenhoitajalle.
 - 2. kerrasta ja siitä eteenpäin tupakkatentin lisäksi 1 h jälki-istuntoa.

Oppilaan alkoholin tai huumausaineiden käyttöä koskeva epäily:

- o jos epäilet oppilaan olevan alkoholin tai huumausaineiden vaikutuksen alainen, poista hänet luokasta ja hälytä itsellesi apuvoimia ja ilmoita rehtorille
- o toisen aikuisen tultua oppilas viedään terveystenhoitajan huoneeseen, kansliaan tms.; asiasta keskustellaan, jos oppilas siihen pystyy (mitä on nautittu, mistä saatu yms.)
- o verikokeisiin, puhalluskokeeseen yms. ei voida pakottaa, vaan niihin tarvitaan oma tai huoltajan suostumus
- o vanhemmat kutsutaan koululle hakemaan oppilas pois. Valvonta jatkuu vanhempien tulon asti. Vanhemmat vastaavat jatkotoimenpiteistä. Koulu tekee tapahtuneesta lastensuojeluilmoituksen
- o jos vanhemmat eivät tule paikalle otetaan yhteys lastensuojelun päivystykseen
- o jos oppilas on väkivaltainen tai muutoin ei hallittavissa, kutsutaan poliisi
- o huumeen ja alaikäisen alkoholin hallussapito on AINA poliisin asia!

Jos huoltajat epäilevät oppilaan käyttävän päihteitä ja ottavat yhteyttä kouluun:

- o huoltajaa pyydetään varaamaan aika oppilaalle kouluterveydenhoitajan vastaanotolle
- o huoltajan kanssa yhdessä sovitaan tuen ja mahdollisen hoidon tarve tapauskohtaisesti

2.10.3 Päihteiden käyttöön puuttuminen lukiossa

Tupakkatuotteiden (mukaan lukien nuuskan) käyttö on kielletty koulussa ja koulualueella. Tupakka- ja alkoholituotteiden hallussapito on kielletty alle 18-vuotiailta. Alkoholin ja muiden huumausaineiden käyttö on kielletty kouluaikana, koulualueella ja kaikissa koulun järjestämissä

tilaisuuksissa (mukaan lukien retket). Rehtorilla tai opettajalla on oikeus ottaa haltuunsa opiskelijalta kielletty aine tai esine.

Opiskelijan alkoholin tai muiden päihteiden käyttöä koskeva epäily:

- jos epäilet opiskelijan olevan päihteiden vaikutuksen alainen, poista hänet luokasta ja hälytä itsellesi apuvoimia
- ilmoita rehtorille
- toisen aikuisen tultua opiskelija viedään terveydenhoitajan huoneeseen, kansliaan tms.; asiasta keskustellaan, jos opiskelija siihen pystyy (mitä on nautittu, alaikäisen kyseessä ollen mistä saatu)
- verikokeisiin tai puhalluskokeeseen ei voida pakottaa, vaan niihin tarvitaan oma tai huoltajan suostumus
- huoltaja kutsutaan koululle hakemaan lapsensa pois. Päähtynyttä valvotaan huoltajan tuloon asti.
- jos huoltaja ei tule paikalle, yhteys otetaan sosiaalihuoltoon
- jos opiskelija on väkivaltainen tai muutoin ei hallittavissa, kutsutaan poliisi
- alle 18-vuotiaasta tehdään lastensuojeluilmoitus (ks. luku 3.11)
- huumeen ja alaikäisen kyseessä ollen myös alkoholin hallussapito on aina poliisiasia

Jos huoltaja epäilee opiskelijan käyttävän päihteitä ja ottaa yhteyttä kouluun:

- huoltajaa pyydetään varaamaan aika kouluterveydenhoitajan tai terveyskeskuksen vastaanotolle
- opiskelijan ja huoltajan kanssa yhdessä sovitaan koulun antamasta tuesta ja asian käsittelystä yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa.

2.11 Koulukuljetusten odotusaikoja ja turvallisuutta koskevat ohjeet

Koulukuljetusten turvallisuudesta huolehditaan yhteistyössä liikennöitsijöiden kanssa. Tarvittaessa koulunkäynninohjaajat kuljettavat pienemmät oppilaat linja-autoille ja valvovat taksiin menemisen. Isompien oppilaiden lähtiessä koulusta opettaja on valvomassa linja-autoille siirtymistä. Oppilaita ja opiskelijoita ohjataan aktiivisesti turvalliseen liikkumiseen koulun alueella.

Koulukyyditystä odottaville alakoulun oppilaille osoitetaan paikka, jossa he voivat odotusaikana tehdä läksyjään tai esimerkiksi lukea. Silloin kun katsotaan tarpeelliseksi, esim. pienempien tai tukea tarvitsevien oppilaiden kohdalla, odotusaikaa valvotaan koulunkäyntiavustajien toimesta.

2.12 Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

2.12.1 Väkivallan ja aggressiivisen käyttäytymisen ehkäiseminen ja siihen puuttuminen

Väkivallalla tarkoitetaan tarkoituksellisesta itseän, toiseen henkilöön, ryhmään tai yhteisöön kohdistettua fyysisen voiman tai vallan käyttöä, uhkailua tai toteutettua toimintaa. Sen seurauksena voi olla vamma, psyykinen haitta tai kehitykseen liittyvä vaikeus. Uhkaavasti käyttäytyvä henkilö voi olla oppilas, opiskelija, henkilökuntaan kuuluva, oppilaan/opiskelijan huoltaja tai täysin ulkopuolinen henkilö. Uhkaava tilanne voi sattua missä tahansa koulun sisä- tai

ulkotiloissa.

Väkivaltaisen ja aggressiivisen käyttäytymisen ehkäisemiseen vaikuttavia tekijöitä

- kiusaamisen ennaltaehkäiseminen ja siihen puuttuminen
- kaikkeen häiriökäyttäytymiseen varhainen puuttuminen
- ryhmäyttäminen
- hyvän yhteishengen luominen
- luottamuksellisten välien luominen

Toiminta uhkaavassa tilanteessa

- Varmista ihmisten turvallisuus
- Jätä uhkaajalle tilaa ja säilytä hänen reviirinsä
- Puhu selkeästi, lyhyesti ja myönteisesti
- Pidä kädet näkyvissä
- Pysy rauhallisena
- Vältä tuijottamista
- Älä vähättele uhkaajaa tai tilannetta
- Älä käännä selkääsi
- Vältä äkkinäisiä liikkeitä
- Pyri hälyttämään apua niin, että uhkaaja ei huomaa
- Voita aikaa niin, että muita tulisi paikalle
- Ilmoita tapahtuneesta välittömästi rehtorille, tarvittaessa kutsutaan poliisi paikalle

Mahdollisesta pommiuhasta tai uhkauksesta ilmoitetaan välittömästi rehtorille.

Toimintaohje pommiuhkaustilanteesta on selvitetty yksityiskohtaisesti Frosteruksen koulun ja Kärsämäen lukion pelastussuunnitelmassa.

Kaikesta väkivaltaisesta ja aggressiivisesta käyttäytymisestä tehdään ilmoitus huoltajalle, sekä tarvittaessa lastensuojeluun ja poliisille. Oppilaan/opiskelijan luokanopettajaa/-valvojaa/ryhmänohjaajaa tulee informoida tapahtuneesta, samoin rehtoria ja oppilashuollosta vastaavaa koulukohtaista opiskeluhoitoryhmää.

Lievissä tapauksissa koulu/oppilaitos voi yrittää selvittää tapahtumien kulun ja syylliset. Koulun/oppilaitoksen väkivallan ratkaisumenetelminä tulevat kysymykseen tapahtumiltaan riidattoman tilanteen jälkeen suoritettava oppilaiden/opiskelijoiden kuuleminen, huoltajien kutsuminen keskustelemaan ja pyrkimys edistää sovintoa asiassa. Tämä ei tietenkään tule kysymykseen selvissä pahoinpitelyissä tai fyysisen kiusaamisen ollessa kyseessä, vaan soveltuu lähinnä oppilaiden/opiskelijoiden välisen nahistelun selvittämiseen. Sovintomenettely ei estä huoltajia ryhtymästä halutessaan jatkotoimiin esimerkiksi rikos- tai vahingonkorvausprosessin käynnistämiseksi.

Kun kysymyksessä ei ole nahisteluksi luettava nujakointi, vaan pahoinpitely tai kiusaamiseksi arvioitava fyysisen koskemattomuuden loukkaus, koulun/oppilaitoksen on harkittava, onko asia hoidettavissa sen käytettävissä olevin keinoin vai onko syytä kääntyä poliisiviranomaisten puoleen. On muistettava, että alle 15-vuotiaaseen kohdistuva pahoinpitely on aina virallisen syytteen alainen rikos ja rehtori tai opettaja muiden ohessa ovat oikeutettuja tekemään asiasta rikosilmoituksen poliisille.

Väkivallan uhasta ilmoittaminen kuuluu vastuulliseen toimintaan ja virkavelvollisuuteen.

2.12.2 Kiusaamisen ennaltaehkäiseminen ja siihen puuttuminen

Koulukiusaaminen on sanallista tai sanatonta, fyysistä, psyykkistä tai sosiaalista kielteistä toimintaa, joka on

- systemaattista
- tahallista
- toistuvaa
- samaan henkilöön tai ryhmään kohdistuvaa.

Kiusaamiselle on ominaista kiusaajan ja kiusatun välinen voimasuhteiden epätasapaino. Eri ihmiset kokevat kiusaamisen eri tavoin. Kiusaamistilanteet ovat usein salattuja ja niitä on vaikea havaita. Kiusatun on vaikea uskoutua asiassa kenellekään. Aikuisten on oltava tarkkoja kiusaamistapausten tunnistamisissa.

Yksittäiset riitatilanteet eivät ole koulukiusaamista. Niiden käsittelyssä voidaan käyttää koulun kurinpitotoimia soveltuvin osin tai riitatilanne sovitellaan tilanteen mukaan opettajajohtoisesti.

Kärsämäen kunnan perusopetus on mukana valtakunnallisessa KiVa koulu - toimintaohjelmassa. KiVa-mallin toimintaperiaatteet ohjaavat kiusaamiseen puuttumista kouluissamme. KiVa-lyhenne muodostuu sanoista kiusaamisen vastainen tai kiusaamista vastustava.

Kärsämäen kunnan perusopetuksessa lähtökohtana kiusaamiseen puuttumiseen ovat seuraavat periaatteet:

- Kiusaamista ei hyväksytä missään muodossa.
- Kiusaamiseen puututaan heti, kun sitä havaitaan.
- Jokaisen on velvollisuus ilmoittaa havaitsemastaan kiusaamistilanteesta koulun henkilökunnalle.
- Koulukiusaamisen käsittely on aina aikuisten eli koulun henkilökunnan vastuulla.

Kiva-toimintamalli

Yleiset toimenpiteet koskevat koko koulua ja ovat suunnattu paitsi oppilaille, myös opettajille. Lukuvuosi aloitetaan valitsemalla tulevan lukuvuoden KiVa-tiimit, muistuttamalla kiusaamiseen puuttumisesta ja käydään läpi, mikä on kiusaamisen tilanne omassa koulussamme kevään tilannekartoituksen mukaan. Lisäksi käydään läpi KiVa-koulun ohjelma, menettely kiusaamistapauksissa ja oppilaiden KiVa-startti.

Lukuvuoden alussa toteutetaan oppilaiden KiVa-koulun startti. Startti on vähintään tiedotustilaisuus aamunavauksessa, mutta voi olla myös esimerkiksi teematapahtuma tai jokin muu yhteinen tilaisuus. Startin jälkeen panostetaan näkyvyyteen etenkin välitunneilla. Tässä tehokkaana keinona on huomioliivien käyttö, mutta myös tiimiläisten jalkautuminen keskustelemaan oppilaiden kanssa välituntisin. Pitkin kouluvuotta palautetaan oppilaiden muistiin KiVa-koulu aamunavausten ja välituntitempausten muodossa. Alaluokilla tästä vastaa luokanopettajat, yläluokilla tukioppilaat.

Vanhemmille tiedotetaan lukuvuoden alussa KiVa-koulusta Wilmassa ja vanhempainilloissa. Vanhemmat otetaan myös aktiivisesti mukaan kiusaamisen vastaiseen kampanjointiin ja tehdään yhteistyötä vanhempien kanssa paitsi kiusaamisen ehkäisemiseksi, myös tapahtuneen kiusaamisen ilmi tuomiseksi.

Alaluokkien yleiset toimenpiteet

Alakoulun KiVa-painopistealueet ovat 1. ja 4. luokalla. Näillä luokilla luokanopettaja pitää 10x2 tunnin mittaiset opetustunnit materiaalin mukaisesti. Muilla luokilla KiVa-materiaalia hyödynnetään edelleen ja niistä poimitaan esiin opettajan mielestä ajankohtaisia aihealueita.

Yläluokkien yleiset toimenpiteet

Yläluokkien ohjeiden mukaiset teemat toteutetaan 7. luokille 2-4 tunnin teemailtapäivinä. Teemailtapäiviä on yhteensä neljä. Lukuvuoden päätteeksi pidetään yhden tunnin mittainen yhteenveto. Teemailtapäivät toteuttaa sopimuksen mukaan luokanvalvoja, erikseen nimetty vastuuhenkilö tai KiVa-tiimi. Teemailtapäivät pidetään mahdollisuuksien mukaan erikseen kullekin rinnakkaisluokalle. Tukioppilaat voivat olla mukana toteuttamassa teemailtapäiviä.

Kohdennetut toimenpiteet

Kohdennetut toimenpiteet koskevat kaikkia luokkia riippumatta siitä, mille luokille tunteja toteutetaan.

Koulun aikuisilla on vastuu kiusaamisen huomaamisessa ja siihen puuttumisessa. Myös oppilaiden julki tuomat kiusaamistapaukset täytyy ottaa vakavasti eikä vähätellen. Kiusaamisen huomaamisessa keskeisellä sijalla on luokanopettaja ja luokanvalvoja, jonka tulisi panostaa oman ryhmänsä kuunteluun. Omalta luokalta on hyvä myös kerätä palautetta säännöllisin väliajoin ja kysyä mahdollisesta kiusaamisesta. Luokanopettajan/-valvojan vastuulle jää myös ympäri kouluvuoden tapahtuva yhteydenpito kotiin. Epäilystä kiusaamisesta opettaja tai koulun henkilökuntaan kuuluva täyttää lomakkeen KiVa-tiimille.

Kiusaamiseen puuttuminen KiVa-mallin mukaisesti tiivistettynä

- Seulonta: Se koulun aikuinen, joka tulee tietoiseksi kiusaamisesta, täyttää KiVa-lomakkeen ja toimittaa KiVa-tiimille.
- Keskustelu kiusatun oppilaan kanssa: selvitetään mitä ja miten on tapahtunut ja samalla aikuinen voi antaa kiusatulle tukea.
- Keskustelut kiusaajien kanssa: Kiusaajat otetaan yksittäin keskusteluun mahdollisimman pian tapahtuneen jälkeen. Keskustelussa tehdään myös kirjallinen sopimus kiusaamisen lopettamisesta.
- Keskustelu kiusaajien kanssa ryhmänä: vahvistetaan erikseen tehdyt sopimukset suullisesti ja sovitaan seuranta.
- Yhteydenotto molempien osapuolten koteihin.
- Samanikäisten tuen varmistaminen kiusatulle joko tukioppilaiden tai omanluokkalaisten toimesta. Tavoitteena on antaa esimerkki tasavertaisesta kohtelusta ja luoda rohkaisevaa ilmapiiriä.
- Seurantakeskustelut, jossa varmistetaan kiusaamisen loppuminen ja jos näin on tapahtunut, annetaan kiusaajille positiivista palautetta.

Haastavissa kiusaamistapauksissa (mikäli kiusaamistilanne on vakava tai toistunut):

- Asian selvittely myös esim. ryhmän ja/tai luokan kesken.
- Mukaan **akuuttiapu**: koulukuraattori, kouluvalmentaja ja/tai terveydenhoitaja
- Tarvittaessa kutsutaan kokoon **yksilökohtainen asiantuntijaryhmä**
- Tarjotaan keskusteluapua sekä kiusatulle että kiusaajalle
- Riittävän pitkä **seuranta** yksilö- ja ryhmätasolla, että voidaan varmistua, että tilanne on mennyt ohi.
- Tarvittaessa otetaan yhteys poliisiin, lastensuojeluun tai sosiaalihuoltoon
- Mietitään tapauskohtaisesti tarvittaessa toimenpiteitä, millä kiusattua saataisiin tuettua myös

vapaa-ajalla, esim. nuorisotyönohjaaja tai muu mahdollinen tukihenkilö

Yhteisön tukeminen kiusaamistapauksissa:

Mietitään yksilökohtaisessa moniammatillisessa opiskeluhoitoryhmässä tai KiVa-tiimissä tapauskohtaisesti toimenpiteitä, joilla myös ryhmää voitaisiin tukea, että se saadaan jatkossa tukemaan yhteistä hyvinvointia, esim. ryhmäyttäminen, ryhmän yhteiset keskustelut tai oppitunnit, yhteistyökumppaneiden vierailut.

Lukion toimintatavat

Kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäisemisessä noudatetaan Maailman terveysjärjestön WHO:n terveyden edistämisen toimintatapoja, jotka ovat

1. Terveysosaamisen kehittäminen
2. Terveyttä edistävä päätöksenteko
3. Terveyttä tukevien ympäristöjen rakentaminen
4. Terveystuon kehittäminen
5. Yhteisöllisyyden lisääminen

Jos kyse on opiskelijan ja koulun henkilöstön jäsenen välisestä asiasta tai henkilöstön sisäisestä asiasta, asian hoitaminen on esimiehen vastuulla.

Kiusaamis- ja häirintätapauksista ilmoittaminen

Opettajan tai rehtorin tulee lukiolain mukaan ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle.

Opiskelija ilmoittaa kiusaamis- ja häirintätapauksista ensisijaisesti ryhmänohjaajalle. Myös kenen tahansa opettajan tai kuraattorin tai terveydenhoitajan puoleen voi tarvittaessa käännyä. Asiasta voi ilmoittaa kasvotusten tai kirjallisesti esimerkiksi sähköpostilla, Wilma-viestillä tai tekstiviestillä.

Keskustelu asianosaisten kanssa

Keskustelut käydään ensin erikseen kiusaamista tai häirintää kokeneen ja kiusaajan kanssa. Tapauksen mukaan voidaan vielä keskustella molempien osapuolien kanssa yhtä aikaa. Keskusteluissa on mukana ainakin ryhmänohjaaja ja mielellään toinen opettaja, kuraattori tai terveydenhoitaja. Keskustelut käydään 13 mahdollisimman pian asian tultua julki. Ryhmänohjaaja kirjaa keskustelussa käytyt asiat ja jatkotoimet kiusaamiskeskustelusta varten laadittuun lomakkeeseen, jota säilytetään lukion kassakaapissa. Keskusteluiden tarkoituksena on kartoittaa tilannetta eli selvittää, mitä on tapahtunut, milloin on tapahtunut ja miten kiusaaminen tai häirintä saadaan loppumaan. Ensimmäinen seurantakeskus pidetään noin viikon kuluttua erikseen kiusatun ja kiusaajan kanssa. Toinen seurantakeskus pidetään noin kuukauden kuluttua yhdessä kiusatun ja kiusaajan kanssa, ellei kiusattu sitä erikseen kiellä.

Jos kiusaaminen tai häirintä jatkuu tai alkaa uudelleen

Jos kiusaaminen tai häirintä jatkuu tai alkaa uudelleen, kiusaajat otetaan uudelleen puhutteluun ja alaikäisten vanhemmille ilmoitetaan asiasta kotiin. Asia viedään tarvittaessa eteenpäin

asiantuntijaryhmään tai poliisille.

Asioiden käsittely yhteisö- ja ryhmätasolla

Ellei kiusaamisesta ja häirinnästä saada muun kyselyn kautta tietoa, tilanteen kartoittamiseksi järjestetään kiusaamisen ja häirinnän seurantakysely (liite 4), jonka tulokset kootaan lukion opiskeluhoitoryhmän pohdittaviksi. Opiskeluhoitoryhmä käsittelee kiusaamiseen, väkivaltaan ja häirintään liittyviä asioita yleisellä tasolla ja puuttuu ongelmiin yhteisöllisen opiskeluhoitoon keinoin. Lukuvuoden alussa ryhmänohjaustunnilla esitellään tai kerrataan kiusaamisen ja häirinnän vastainen toimintamalli. Esittelyn aluksi määritellään, mitä kiusaaminen tai seksuaalinen häirintä on.

Yksilöllinen tuki

Uhria ja tekijää kuullaan tapauksia selvitetessä aina aluksi erikseen. Tarvittaessa opiskelija saa tukea koulun opiskeluhoitohenkilöstöltä (kuraattori, terveydenhoitaja, psykologi). Vaativimmissa tilanteissa voidaan koota yksilökohtainen asiantuntijaryhmä opiskelijan tueksi. Ryhmän jäsenet määrättyvät opiskelijan antaman kirjallisen luvan perusteella (liite 1)

2.12.3 Häirintä ja siihen puuttuminen

Perusopetuksessa koulun järjestyssäännöissä todetaan, että oppilaan on annettava työrauha sekä koulutovereilleen että opettajille. Opettaja voi poistaa häiritsevän oppilaan luokasta oppitunnin jäljellä olevaksi ajaksi. Häirintä voi näyttäytyä epäasiallisena kohteluna ja puheena, joka voi sisältää sukupuoleen liittyviä vihjailevia ilmeitä, eleitä tai kaksimielistä puhetta tai ei-toivottuna fyysisenä kosketuksena.

Häirinnän ehkäisyyn ja siihen puuttumiseen on laadittu Kärsämäen perusopetuksen koulujen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma, josta löytyy toimintaohjeet häirintään puuttumiseen.

2.12.4 Suunnitelma oppilaiden/opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä, tiedottaminen ja kouluyhteisön henkilöstön, oppilaiden/opiskelijoiden ja huoltajien sekä yhteistyökumppanien perehdyttäminen ohjeisiin

Oppilaille/opiskelijoille, heidän huoltajilleen ja koulun henkilöstölle tulee antaa tietoa väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän erilaisista ilmenemistavoista, ennaltaehkäisystä ja kouluyhteisön toimintatavoista näissä tilanteissa sekä koulussa sovellettavista järjestysmääräyksistä.

Henkilöstöä tiedotetaan työpaikkakokouksissa ja turvallisuuskansion kautta.

Suunnitelmasta ja toimintatavoista tiedottaminen

- Oppilaiden kautta huoltajalle jaettava perusopetuksen syystiedote, ja oppilashuollon käsikirja
- Lukion henkilökunta, opiskelijat ja huoltajat: Wilma-linkki Kärsämäen lukion Pedanet-sivuille. Suunnitelma esitetään tai kerrataan opiskelijoille syyslukukauden alussa ryhmänohjaustunnilla.
- Perusopetuksen ja lukion kotisivut
- Lukuvuoden alussa esimerkiksi aamunavaus, jossa selkeästi ilmaistaan koulun asenne

kiusaamiseen, väkivaltaan ja häirintään sekä niiden vastustamiseen.

- Vanhempainillat ja -tapaamiset
- Wilma

Perusopetuksessa ensimmäisinä koulupäivinä erityisesti 1. ja 7. luokan oppilaille tuodaan esiin KiVa-koulun toimintaperiaatteita. KiVa-koulua esitellään myös vanhempainilloissa. Vanhempientapaamisissa keskustellaan kiusaamisesta ja koulun toimintaperiaatteista, toivotaan vanhempien informoivan koulua jos heillä on tietoa kiusaamistapauksista.

2.12.5 Suunnitelman päivittäminen, toteutumisen seuranta sekä seurantaan liittyvä kirjaaminen ja arviointi

Koulutuksen järjestäjän tulee valvoa, että koulussa on ajan tasalla olevat koulun turvallisuuteen liittyvät suunnitelmat ja ohjeet. Turvallisuuden tulee olla osa koulun vuosittaista toimintasuunnitelmaa ja turvallisuuteen liittyviä asioita päivitetään systemaattisesti. Samoin oppimisympäristön turvallisuutta arvioidaan osana koulun vuosittaista arviointia.

Opiskeluhuollon ja yleisen turvallisuuden kannalta oleelliset asiakirjat tulee säilyttää henkilökunnan saatavilla opettajainhuoneessa ja kerrata pääkohtia riittävän usein. Turvallisuuden ja oppilaan/opiskelijan hyvinvoinnin kannalta tärkeitä ovat esimerkiksi seuraavat asiakirjat:

- Koulun pelastussuunnitelma
- Koulun kriisisuunnitelma
- Opiskeluhoitosuunnitelma
- Kärsämäen perusopetuksen ja lukionyhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma
- Frosteruksen koulun ja lukion kriisisuunnitelma

2.13 Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

2.13.1 Kriisitilanteiden ehkäisy ja niihin varautuminen

Kouluilla tulee olla ajan tasalla olevat koulun turvallisuuteen liittyvät suunnitelmat ja ohjeet, joista tiedotetaan ja joita harjoitellaan yhteistyössä opetustoimen eri toimijoiden ja tarvittavien viranomaisten kanssa.

Toimintaohjeet kriisejä sekä uhka- ja vaaratilanteita varten sisältyvät jokaisen Kärsämäen koulun pelastussuunnitelmaan. Lisäksi on olemassa Frosteruksen koulun ja Kärsämäen lukion kriisisuunnitelmat.

Koululla on oma kriisiryhmä, jonka päätehtävänä on

- nopea reagointi tilanteeseen
- oikean tiedon kerääminen ja välittäminen
- tilanteen vakavuuden arvioiminen
- toimenpiteiden suunnittelu ja toteutuksen organisointi
- jälkiseuranta.

2.13.2 Yhteistyö ja keskinäinen työn- ja vastuunjako

Pelastussuunnitelmat, koulujen järjestyssäännöt ja muut turvallisuusohjeet ovat yhteensopivia ja niistä tulee tiedottaa koko henkilökuntaa. Yhteistyötä sekä suunnittelussa että toteutuksessa tehdään tarvittavien viranomaisten kanssa. Jokilaaksojen pelastuslaitos tarkistaa palotarkastuksen yhteydessä säännöllisesti, että koulujen pelastussuunnitelmat ovat kunnossa.

Koulujen suojelujohtajille, suojeluvalvojille ja kiinteistöhoitajille on vaaratilanteita varten määritelty omat vastuualueet.

Ylin johtamisvalta kouluissa on kriisi- ja vaaratilanteissa koulujen rehtoreilla tai heidän sijaisillaan. He huolehtivat myös tiedotuksesta ulospäin. Pelastuslaitoksen ollessa paikalla ylin valta siirtyy sille.

2.13.3 Psykososiaalinen tuki ja jälkihoito

Psykososiaalinen tuki ja jälkihoito kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa järjestyy hyvinvointialueen kriisityön kautta.

2.13.4 Kriisisuunnitelmasta tiedottaminen, siihen perehdyttäminen ja toimintavalmiuksien harjoittelu sekä pelastus- ja kriisisuunnitelmien päivitys ja arviointi

Pelastus- ja kriisisuunnitelmat päivitetään vuosittain. Ne ovat henkilökunnan luettavissa turvallisuuskansioissa koulujen opettajainhuoneissa ja sähköisenä.

Suojelujohtajat vastaavat vaaratilanteiden ennaltaehkäisystä ja oikeiden toimintavalmiuksien ylläpitämisestä (poistumistiet, ensiapu, yleinen turvallisuus yms.). Suojelujohtajat perehdyttävät tiloissa työskentelevän henkilökunnan turvallisuuden kannalta tärkeisiin asioihin, kuten poistumistehin.

Kärsämäen kunnassa on olemassa myös uusien työntekijöiden perehdyttämisohje, jossa myös vaaratilanteiden hoito on kerrottu lyhyesti.

3 Yksilökohtaisen opiskeluhoollon järjestäminen

Yksilökohtaista opiskeluhoolltoa toteutetaan yhteistyössä oppilaan/opiskelijan ja alaikäisen oppilaan/opiskelijan huoltaja kanssa. Asian käsittely yksilökohtaisessa moniammatillisessa opiskeluhoolltoryhmässä perustuu oppilaan/opiskelijan (tai hänen ollessaan vajaavaltainen) huoltajan suostumukseen. Huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä opiskeluhoollon palveluja.

Yksilökohtainen moniammatillinen asiantuntijaryhmä kootaan tapauskohtaisesti. Asian käsittelyyn voi osallistua myös tarvittavia yhteistyötahoja tai oppilaan/opiskelijan läheisiä oppilaan/opiskelijan tai huoltajan kirjallisella suostumuksella. Moniammatillisen asiantuntijaryhmän jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa oppilaan/opiskelijan asiassa tarpeelliseksi katsomiltaan asiantuntijoilta.

Oppilaalle/opiskelijalle on tarpeen ilmaantuessa järjestettävä mahdollisuus keskusteluun psykologin tai kuraattorin kanssa oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa säädetyssä määräajassa (7 koulutyöpäivää).

3.1 Yhteistyö kouluterveydenhuollon laajoissa terveystarkastuksissa

1., 5. ja 8. luokilla on oppilaan laaja terveystarkastus lääkärin ja terveydenhoitajan suorittamina. Laajoissa terveystarkastuksissa huomioidaan myös perheen hyvinvointi vanhempia haastatteleamalla. Vanhempien kirjallisella luvalla opettaja antaa tarvittaessa arvion oppilaan suoriutumisesta koulussa, oppilaan hoidon ja tuen järjestämiseksi. 8.luokalla arvioidaan oppilaan erityiset tarpeet ammatinvalintaa ja jatko-opiskelua varten sekä käynnistetään tarvittavat tukitoimet. Laajoista terveystarkastuksista tehtyä yhteenvetoa käytetään hyväksi arvioitaessa luokka- ja koko kouluyhteisön tilaa ja oppilashuollon yhteistyönä käynnistettäviä mahdollisia lisätoimenpiteitä. Yhteenvedossa ei ole oppilaskohtaisia tietoja.

Kunta ohjaa kouluterveydenhuollon kautta oppilaan terveydentilan selvittämiseksi tarpeen mukaiset näön ja kuulon erikoislääkärin tutkimukset sekä psykiatrin tai psykologin tutkimukset.

3.2 Oppilaan sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestäminen koulussa

Opiskeluhuollon tavoitteena on taata kaikille oppilaille täysipainoinen koulupäivä. Alaikäisen oppilaan/opiskelijan hoidon päävastuu on aina huoltajalla. Vammaista ja pitkäaikaissairasta oppilasta/opiskelijaa voidaan hoitaa eri hoitopaikoissa. Kouluterveydenhuolto toimii välittäjänä eri taholle ja huolehtii heidän tarpeiden huomioimisesta koulussa ja myös kotona niin, että sovitut suunnitelmat toteutuvat. Riittävän tiedon saamiseksi ja tarvittavan kuntoutuksen ja erityistuen järjestämiseksi kootaan eri tahot yhteispalaveriin koululle suunnitelmien tarkistamista ja yhdistämistä varten.

Kouluilla annettava lääkehoito on luonteeltaan satunnaista ja/tai oireen mukaista lääkehoitoa ja se toteutetaan koulun yleisen lääkehoitosuunnitelman mukaisesti. Kun on kyse pysyvästä lääkityksestä, jota oppilas/opiskelija tarvitsee koulupäivän aikana, laaditaan yksilöllinen lääkehoitosuunnitelma yhteistyössä oppilaan/opiskelijan opetuksesta vastaavien henkilöiden kanssa. Oppilaalle/opiskelijalle tuodaan aina omat henkilökohtaiset apuvälineet lääkkeen antoa varten.

Jokaiselle oppilaalle/opiskelijalle on annettava täysipainoinen maksuton ateria. Perusruokalistasta poikkeavaa ruokaa tarjotaan joko terveydellisistä, eettisistä tai uskonnollisista syistä. Lääkäri tai terveydenhoitaja toimittaa keittiölle erityisruokavaliosta tiedon. Jos joku koulun työntekijä epäilee, että oppilaalla/opiskelijalla on ravitsemuksesta johtuvaa terveydentilan ongelmaa, tulee hänet ohjata kouluterveydenhuoltoon.

3.3 Yhteistyö oppilaskohtaisen tuen, joustavan perusopetuksen sekä sairaalaopetuksen yhteydessä

3.3.1 Yhteistyö oppilaskohtaisen tuen sekä sairaalaopetuksen yhteydessä

Opetuksessa tulee olla yhteistyössä kotien kanssa. Vastuu yhteistyöstä on opetuksen järjestäjällä.

Opetus ja kasvatus tulee järjestää yhteistyössä kotien ja huoltajien kanssa siten, että jokainen oppilas saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea. Oppilas/opiskelija elää samanaikaisesti kodin ja koulun vaikutuspiirissä. Tämä edellyttää näiden kasvatusyhteisöjen vuorovaikutusta ja yhteistyötä oppilaan/opiskelijan kokonaisvaltaisen terveen kasvun ja hyvän oppimisen tukemisessa. Vuorovaikutus kodin kanssa lisää opettajan oppilaantuntemusta ja auttaa opetuksen suunnittelussa ja toteuttamisessa.

Opettajan työhön kuuluu sellaisen toimintakulttuurin ja ilmapiirin välittäminen, jossa vanhemmat otetaan todellisiksi kumppaneiksi. Hyvän vuorovaikutuksen perustana on tiedottaminen koulun toiminnasta sekä osallisuuteen kannustaminen.

Hyvän yhteistyön edellytys on, että huoltajilla on mahdollisuus osallistua koulun kasvatustyön tavoitteiden asettamiseen, suunnitteluun ja arviointiin yhdessä opettajien ja oppilaiden/opiskelijoiden kanssa.

Myönteinen ilmapiiri helpottaa yhteistyötä haasteellisissa tilanteissa. Opettajan tehtävänä on arvioida tilannetta kouluyhteisön ja pedagogisen asiantuntemuksen näkökulmasta. Opettajan rooli oppilaaseen/opiskelijaan nähden on ensisijaisesti ammatilliseen asiantuntemukseen perustuva vuorovaikutussuhde, johon liittyy myös paljon kasvatusvastuuta varsinaisen opetustehtävän lisäksi.

Oppilas-/opiskelijakohtainen viestintä on tärkeää molemminpuolisen luottamuksen kasvattamiseksi. Opettaja hyötyy yhteistyöstä parempana oppilaantuntemuksena ja kotona puolestaan tullaan tietoisiksi oppilaan/opiskelijan oppimiseen liittyvistä asioista ja opiskelun tukemisen mahdollisuuksista. Hyvä yhteistyö mahdollistaa oppimiseen ja kasvuun liittyvien ongelmien varhaisen tunnistamisen ja tuen.

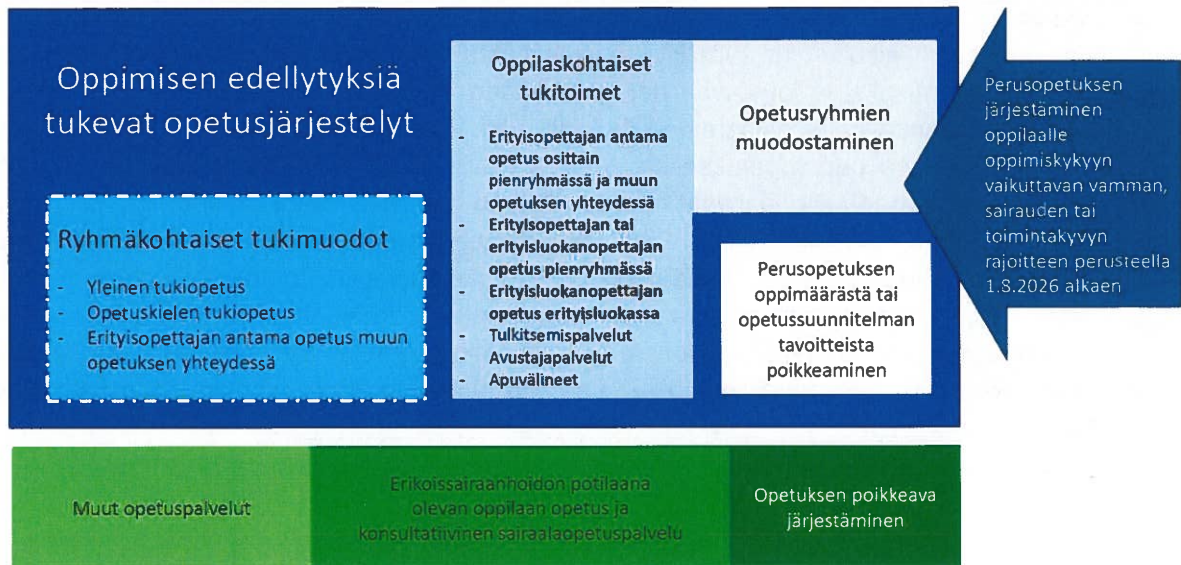
Keskustelua huoltajan ja oppilaan/opiskelijan kanssa käydään jatkuvasti. Näin päästään sopimaan yhteisistä tavoitteista, joihin kaikki voivat omalta osaltaan sitoutua. Huoltajan tarjoama tuki kirjataan myös kunkin vaiheen asiakirjoihin. Tukisuunnitelmissa voidaan huoltajan luvalla hyödyntää oppilaan kuntoutussuunnitelmaa tai vastaavaa tutkimustietoa.

Sairaalakoulussa opiskellessaan oppilas noudattaa kotikoulun opetussuunnitelmaa yhdessä sairaalakoulun opetussuunnitelman kanssa. Sairaalakoulujakson aikana tehdään yhteistyötä oppilaiden huoltajien kanssa mahdollisimman tiiviisti. Kodin ja koulun yhteistyön muodot ja tapaamisten määrä vaihtelevat sairaalakoulussa aina tapauskohtaisesti. Koulun nimeämä yhteyshenkilö huolehtii henkilökohtaisen opetussuunnitelman koulun opetussuunnitelman pohjalta. Säännöllinen tiedonkulku opinto-ohjeineen koulun ja sairaalan välillä toteutuu rehtorin nimeämän yhteyshenkilön välityksellä.

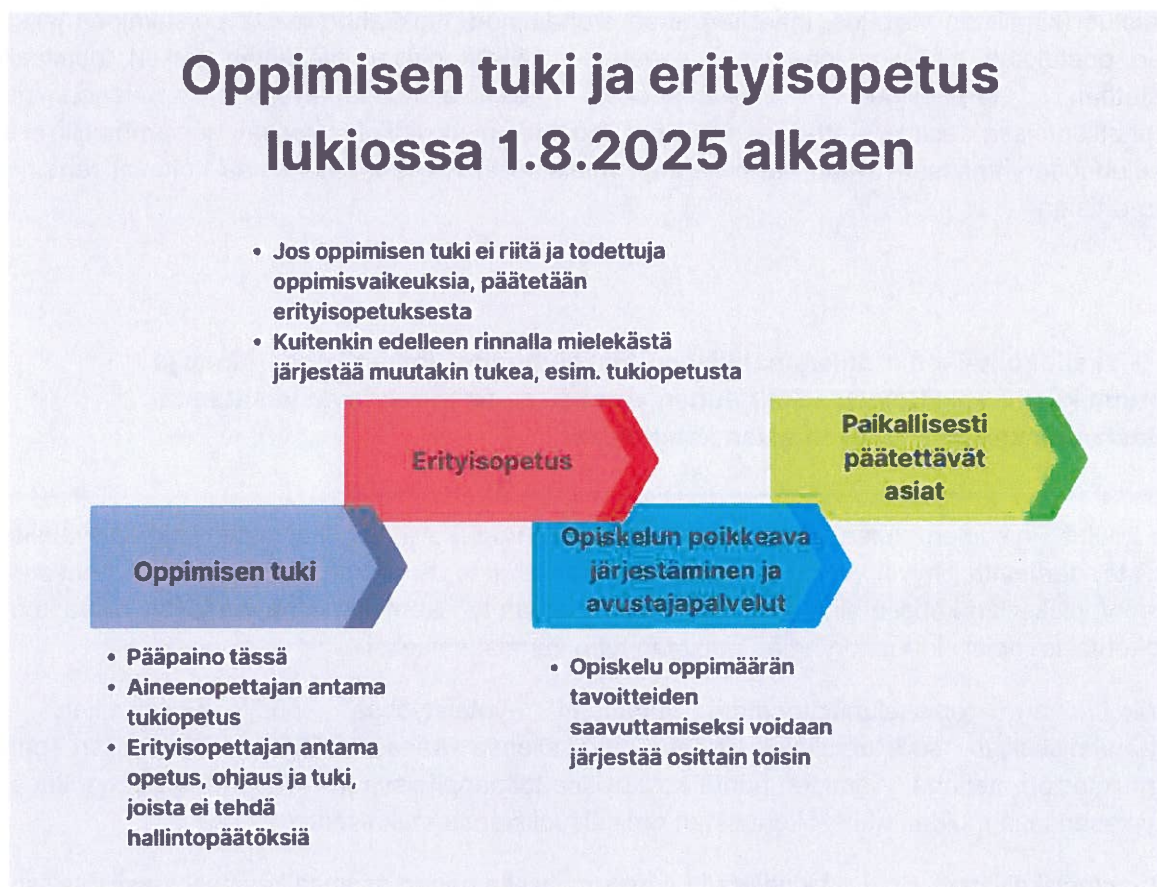
Oppimisen ja koulunkäynnin tuki:

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki 1.8.2025 alkaen

Oppimisen tuki ja erityisopetus lukiossa 1.8.2025 alkaen

3.3.2 Yhteistyö joustavan perusopetuksen kanssa

Joustavan perusopetuksen järjestämisestä päätetään opetuksen tarpeellisuuden mukaan

vuosittain. Joustavan perusopetuksen toimintaa koordinoi oppilaanohjaaja ja luokanvalvoja ja he vastaavat yhteistyön sujumisesta ja kehittämisestä joustavassa perusopetuksessa. Yhteistyö painottuu koulun sisäiseen, oppilashuollolliseen, huoltajien kanssa tehtävään ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa tehtävään yhteistyöhön. Joustavan perusopetuksen oppilaita opettavat ja ohjaavat koulun aikuiset tekevät tiivistä yhteistyötä oppilaiden koulunkäynnin ja koulun arjen sujumisen edistämiseksi ja joustavan perusopetuksen toiminnan kehittämiseksi ja tiivistämiseksi. Yksilöllinen koulunkäynnin ohjaaminen ja sen yhteydessä tehtävä koulun sisäinen yhteistyö korostuu joustavassa perusopetuksessa. Yksilökohtainen oppilashuolto ja tarvittavat psykologi-, kuraattori- ja terveydenhoitajapalvelut mahdollistetaan oppilaille. Merkittävänä resurssina on jopo-ohjaaja, joka tukee koulunkäyntiä ja sosiaalista kasvua ja antaa psykososiaalista tukea oppilaille. Joustavassa perusopetuksessa pidetään tiivistä yhteyttä huoltajiin. Luottamusta rakentavan koulun ja kodin välisen yhteistyön toivotaan tukevan oppilaan koulunkäyntiä ja elämänhallintaa ja ehkäisevän syrjäytymistä. Yhteistyö kolmannen sektorin ja työelämän toimijoiden kanssa tarkoittaa erilaisten työpajojen, teemapäivien ja tempausten järjestämistä ja työelämäyhteyksien luomista oppilaille.

3.4 Opiskeluhuollon tuki kurinpitorangeistuksen tai opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä

Perusopetuksessa lievemmissä kurinpitorangeistuksissa pyritään välittömästi puhuttelemaan oppilasta ja tarvittaessa otetaan yhteyttä huoltajiin. Mikäli oppilaalle on määrätty kurinpidollinen rangaistus (kirjallinen varoitus, määräaikainen erottaminen, luokahuoneesta poistaminen jäljellä olevan opetuksen ajaksi tai opetuksen evääminen jäljellä olevan työpäivän ajaksi), oppilaalle järjestetään tarpeellinen opiskeluhoito. Opiskeluhoitopalveluiden tarjoaminen kurinpitotilanteissa, esim. erottamisen aikana, hoidetaan yksilökohtaisessa moniammatillisessa opiskeluhoitoryhmässä sovitun suunnitelman mukaisesti. Käytännössä asiaa hoitavat rehtori ja opinto-ohjaaja.

3.5 Yksilökohtaisen moniammatillisen opiskeluhoitoryhmän kokoaminen ja suostumuksen hankkiminen sekä ryhmän yhtenäiset menettelytavat yksittäistä oppilasta/opiskelijaa koskevan asian käsittelyssä

Kun koulun aikuinen tulee tietoiseksi oppilaaseen/opiskelijaan liittyvästä kokonaisvaltaista kehitystä, terveyttä, hyvinvointia ja oppimista koskevasta huolesta, hänen täytyy neuvotella oppilaan/opiskelijan kanssa siitä, miten asiassa jatketaan työskentelyä ja hänen täytyy alkaa koota yksilökohtaista opiskeluhoitoryhmää oppilaan tuen varmistamiseksi.

Yksilökohtainen opiskeluhoitoryhmä kootaan yhteistyössä oppilaan/opiskelijan ja oppilaan/opiskelijan suostumuksella hänen huoltajiensa kanssa. Oppilaan/opiskelijan omat toivomukset on otettava huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten ominaisuuksiensa mukaisesti (18.1 §)

Oppilaan/opiskelijan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella hänen asiansa käsittelyyn voi osallistua tarvittavia opiskeluhoollon yhteistyötahoja tai oppilaan/opiskelijan läheisiä (19.2 §) Ellei oppilaalla/opiskelijalla ole edellytyksiä arvioida itsenäisesti asian merkitystä, huoltaja tai muu laillinen edustaja voi antaa suostumuksen hänen sijastaan. Yksilökohtaisen opiskeluhoitoryhmän jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa tarpeelliseksi katsomiltaan asiantuntijoilta.

Alaikäisellä ja vajaavaltaisella on oikeus kieltää huoltajaa tai muuta laillista edustajaa osallistumasta itseään koskevan asian käsittelyyn ja saamasta häntä koskevia tietoja (18.2 §) joko erittäin painavasta syystä tai jos huoltajien osallistumattomuus ei ole selvästi vastoin hänen etuaan. Arvion edun vastaisuudesta tekee opiskeluhoollon henkilöstöön kuuluva sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö. Huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä oppilasta käyttämästä opiskeluhoollon palveluja. (18.3 §)

3.6 Oppilashuoltokertomusten laatiminen ja säilytys

3.6.1 Terveysdenhuollon tapaamisten kirjaaminen

Kouluterveydenhuollon henkilöstö ja muut opiskeluhoolltoa toteuttavat terveydenhuollon ammattihenkilöt kirjaavat yksilötapaamisista tiedot potilaskertomuksiin ja muihin potilasasiakirjoihin, potilaan asemesta ja oikeuksista säädetyn lain (785/1992, 12 §) mukaan.

Potilasrekisteriin tallennetaan 20.2 §:ssä tarkoitetut potilasasiakirjat

- Koulu- ja opiskelijaterveydenhuolto
- Koulukuraattori
- Opiskeluhoollon psykologi
- Opetuksen tueksi järjestetyt terveydenhuollon palvelut (10.1 §)

Rekisterinpitäjänä toimii palvelun järjestänyt kunnan toimielin eli Kärsämäen kunnan sosiaali- ja terveyspalveluja hoitava taho.

3.6.2 Oppilashuoltokertomuksen kirjaaminen

Oppilashuoltokertomus koskee monialaisen asiantuntijaryhmän toiminnassa laadittuja kirjauksia. Siihen kirjataan tiedot, jotka kuvaavat joko yksittäisen opiskelijan opiskeluhoollon tarvetta tai suunniteltuja ja toteutettuja yksilöllisiä opiskeluhoollon tukitoimia.

Kirjauksia laativat asiantuntijaryhmän vastuuhenkilö sekä muut asiantuntijaryhmän jäsenet. Oppilashuoltokertomus laaditaan jatkuvaan muotoon aikajärjestyksessä eteneväksi.

Oppilashuoltokertomukseen kirjataan yksittäisen opiskelijan (muistio Wilmaan)

- Nimi, henkilötunnus, kotikunta, yhteystiedot
- Alaikäisen tai muutoin vajaavaltaisen opiskelijan huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot
- Asian aihe ja vireillepanija
- Opiskelijan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet
- Tiedot käsittelystä opiskeluhoolltoryhmän kokouksessa
- Kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa
- Kokouksessa tehdyt päätökset
- Päätösten toteuttamissuunnitelmat sekä toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot

- Toteutetut toimenpiteet
- Kirjauksen päivämäärä sekä tekijän nimi ja hänen ammatti- tai virka-asemansa

Jos sivulliselle (eli henkilölle, joka ei osallistu asianomaisen oppilaan yksilökohtaisen oppilashuollon tarpeen selvittämiseen tai sen toteutukseen tai niihin liittyviin tehtäviin) annetaan opiskeluhuolto- kertomukseen sisältyviä tietoja, merkitään lisäksi

- Mitä tietoja on luovutettu
- Kenelle niitä on luovutettu
- Millä perusteella luovutus on tehty (kenen suostumus/mikä säännös)
- Pyyntöasiakirja talteen!

Opiskelijan yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseen ja toteuttamiseen osallistuvilla on oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä oppilashuollosta vastaavalle viranomaiselle sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä yksilökohtaisen oppilashuollon ja opetuksen asianmukaisen järjestämisen kannalta.

3.6.3 Opiskeluhuoltorekisteri

Opiskeluhuoltorekisteri on yksilökohtaisen oppilashuollon rekisteri. Rekisterinpitäjänä toimii opetuksen tai koulutuksen järjestäjä.

Rekisteriin tallennetaan oppilaitoksen toteuttamassa monialaisessa yksilökohtaisessa oppilashuollossa laaditut oppilashuoltokertomukset sekä muut oppilashuollon tehtävissä saadut tai laaditut asiakirjat, jotka koskevat yksittäistä opiskelijaa.

Rekisterinpitäjän on nimettävä rekisterille vastuhenkilö, joka

- määrittelee tapauskohtaisesti käyttöoikeudet ko. rekisteriin tallennettuihin tietoihin ja
- päättää tietojen luovuttamisesta (21.3 §).

Rekisterinpitäjänä toimii palvelun järjestänyt kunnan toimielin. Kärsämäen kunnassa rekisterin pitäjänä toimii opetustoimen lautakunta. Vastuuhenkilönä on koulun rehtori.

Opiskeluhuoltorekisteriin sisältyvät tiedot, jotka koskeva opiskelijaa tai muuta yksityistä henkilöä, ovat salassa pidettäviä siten kuin julkisuuslain 24 §:ssä säädetään.

3.7 Yhteistyö koulun ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa kuten nuorisotoimi, lastensuojelu, erikoissairaanhoido ja poliisi

Oppilaan/opiskelijan yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseen ja toteuttamiseen osallistuvilla on oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä opiskeluhuollosta vastaavalle viranomaiselle sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä yksilökohtaisen opiskeluhuollon ja opetuksen asianmukaisen järjestämisen kannalta.

Kun oppilas/opiskelija siirtyy toisen koulutuksen järjestäjän koulutukseen, aikaisemman koulutuksen järjestäjän on pyydettävä oppilaan/opiskelijan suostumus siihen, että uudelle koulutuksen järjestäjälle voidaan siirtää opiskeluhuollon asiakasrekisteristä sellaiset salassa pidettävät tiedot, jotka ovat tarpeellisia opiskeluhuollon jatkuvuuden kannalta.

Opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot toimitetaan salassapidon estämättä viipymättä toiselle opetuksen järjestäjälle tai lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen järjestäjälle. Vastaavat tiedot voidaan antaa myös uuden opetuksen tai koulutuksen järjestäjän pyynnöstä.

4 Opiskeluhuollon yhteistyön järjestäminen oppilaiden/opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa

4.1 Oppilaan/opiskelijan ja huoltajan osallisuus yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhuollon suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa

Oppilaiden/opiskelijoiden ja huoltajien osallisuuden tavoitteena on tukea oppilaiden ja opiskelijoiden osallisuutta ja yhteisöllisyyttä, ja sitä kautta vähentää myös häiriökäyttäytymistä.

Opetuksen järjestäjän tulee edistää kaikkien oppilaiden ja opiskelijoiden osallisuutta mm. järjestämällä mahdollisuus osallistua opetussuunnitelman ja esimerkiksi kiusaamista ehkäisevän suunnitelman sekä koulun tai oppilaitoksen järjestyssäännön valmisteluun.

Jokaisessa koulussa tulee olla oppilas-/opiskelijakunta, jota tulee kuulla ennen oppilaiden/opiskelijoiden asemaan vaikuttavien päätösten tekemistä (opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien sekä järjestyssääntöjen vahvistamista sekä ennen muita oppilaiden tai opiskelijoiden asemaan olennaisesti vaikuttavia päätöksiä tehtäessä). Lisäksi toiminta tulee suunnitella sekä juurruttaa osaksi koulun yhteisöllistä toimintakulttuuria.

Kärsämäellä on oppilaita ja opiskelijoita kuullaan oppilashuoltosuunnitelmaan liittyvissä asioissa opiskeluhoitosuunnitelman päivittämisen yhteydessä oppilaskunnan ja opiskelijakunnan hallitusten kautta. Myös vanhempia kuullaan vanhempainyhdistyksen hallituksen kautta.

4.2 Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhuollon periaatteista ja menettelytavoista tiedottaminen oppilaille,opiskelijoille, huoltajille ja yhteistyötahoille

Opiskeluhuollon periaatteet ja menettelytavat ovat mukana koulun arjessa. Luokanvalvojat/ryhmänohjaajat tiedottavat opiskeluhoitosuunnitelmaan liittyvistä asioista luokanvalvojan/ryhmänohjaajan tunneilla. Lisäksi Frosteruksen koulun syystiedote on näkyvissä koulun ja/tai sivistystoimen internet-sivustolla, sekä soveltuvin osin Wilmassa. Yhteistyötahoille järjestetään tilaisuus tutustua oppilashuoltosuunnitelmaan ja lisäksi he tulevat asiasta tietoisiksi toimintaa suunniteltaessa ja toteutettaessa.

5 Opiskeluhoitosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

Opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan toimenpiteet suunnitelman toteuttamiseksi ja seuraamiseksi. Näitä ovat seurannasta vastuussa oleva taho koulussa, seurattavat asiat ja käytettävät menetelmät tietojen kokoamiseksi sekä seurannan aikataulu. Lisäksi kuvataan seurantatietojen käsittely ja hyödyntäminen koulun oppilashuollon kehittämisessä sekä keskeisistä tuloksista tiedottaminen oppilaille, huoltajille ja tarvittaville yhteistyötahoille.

- opiskeluhoitosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen on osa opetuksen järjestäjän omavalvontaa koskevaa tehtävää
- opetuksen järjestäjä vastaa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen opiskeluhoitopalveluista vastuussa olevien viranomaisten kanssa opiskeluhoollon kokonaisuuden **omavalvonnan** toteutumisesta

Koulutuksen järjestäjän tulee valvoa, että koulussa on ajan tasalla olevat koulun turvallisuuteen liittyvät suunnitelmat ja ohjeet.

Turvallisuuden tulee olla osa koulun vuosittaista toimintasuunnitelmaa ja turvallisuuteen liittyviä asioita päivitetään systemaattisesti. Samoin oppimisympäristön turvallisuutta arvioidaan osana koulun vuosittaista arviointia.

Opiskeluhoollon ja yleisen turvallisuuden kannalta oleelliset asiakirjat tulee säilyttää henkilökunnan saatavilla opettajainhuoneessa ja kerrata pääkohtia riittävän usein. Turvallisuuden ja oppilaan/opiskelijan hyvinvoinnin kannalta tärkeitä ovat esimerkiksi seuraavat asiakirjat:

- Koulun pelastussuunnitelma
- Koulun kriisisuunnitelma
- Opiskeluhoitosuunnitelma
- Kärsämäen perusopetuksen ja lukion yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma
- Frosteruksen koulun ja lukion kriisisuunnitelma